

RAZVOJ TURIZMA U NERAZVIJENIM PODRUČJIMA - OPĆINA KRNJAK

Perković, Veronika

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:633083>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-30**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Veleučilište u Karlovcu
Poslovni odjel
Prije diplomski stručni studij Ugoštiteljstva

Veronika Perković

**RAZVOJ TURIZMA U NERAZVIJENIM
PODRUČJIMA-OPĆINA KRNJAK**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, veljača, 2024.

Veleučilište u Karlovcu
Poslovni odjel
Prijediplomski stručni studij Ugostiteljstva

Veronika Perković

**RAZVOJ TURIZMA U NERAZVIJENIM
PODRUČJIMA-OPĆINA KRNJAK**

ZAVRŠNI RAD

Kolegij: Turizam i okoliš

Mentor: dr.sc. Draženka Birkić, viši predavač

Matični broj studenta: 0618618076

Karlovac, veljača, 2024.

SADRŽAJ

1.UVOD.....	1
1.1 Predmet i cilj rada.....	1
1.2 Izvor podataka i metode prikupljanja	1
1.3 Struktura rada.....	1
2.RURALNI TURIZAM	2
2.1.Pojmovno određenje ruralnog prostora.....	2
2.2.Pojmovno određenje ruralnog turizama.....	4
2.3. Ruralna turistička destinacija.....	9
2.4.Motivi dolaska turista u ruralna područja.....	13
3. ODRŽIVI RAZVOJA RURALNOG TURIZMA.....	14
3.1. Pojam održivog razvoja ruralnog turizma.....	14
3.2.Načela održivog razvoja ruralnog turizam.....	16
3.3. Ključni dionici razvoja ruralnog turizma.....	17
4.RAZVOJA TURIZMA NA RAURALNIM PROSTORIMA.....	19
4.1. Pretpostavke razvoja ruralnog turizma.....	19
4.2.Turizam kao strategija razvoja nerazvijenih ruralnih područja.....	21
4.3. Razvoj turizma na ruralnim područjima – obilježja i aktivnosti.....	22
5. OPĆINA KRNJAK.....	23
5.1. Specifična obilježja Općine Krnjak	23
5.2. Prirodni resursi Općine Krnjak.....	25
5.2.1 Klima.....	25
5.2.3 Hidrografski resursi.....	26

5.2.2 Gomorfološki resursi.....	26
5.2.4 Biogeografski resursi.....	27
5.2.5 Pejzažni resursi.....	27
5.3 Kulturni resursi Općine Krnjak.....	28
5.4. Pretpostavke razvoja turizma u Općini Krnjak.....	32
6. Rezultati istraživanja.....	34
6.1. Metodologija istraživanja.....	34
6.2. Rezultati istraživanja.....	36
7. Zaključak.....	44
Popis literature i ilustracije	46

ZAHVALA

Zahvaljujem svojoj mentorici dr.sc.Draženki Birkić na podršci, pomoći te korisnim savjetima tijekom pisanja završnog rada, također hvala ostalim profesorima koji su mi predavali na Veleučilištu u Karlovcu na prenesenom znanju tijekom svih godina studiranja.

Posebno se zahvaljujem svojoj obitelji i dečku na potpori, razumijevanju i ljubavi tijekom studenskih dana.

Hvala Vam.

SAŽETAK

Specifičnost razvoja turizma u ruralnim područjima leži u njihovim posebnostima. Ruralne prostore obilježava bogata prirodna, kulturna i tradicijska baština, ali i problemi depopulacije, napuštanja tradicionalnih djelatnosti te slabljenje gospodarskog rasta i razvoja. U takvim okolnostima, često se baš u turizmu traži održivo razvojno rješenje za ruralna područja.

Turizam ima vrlo značajnu ulogu u modifikaciji ruralnih prostora jer kroz svoje izravne i neizravne utjecaje, generira značajne efekte, kao što su dodatni prihodi lokalnog stanovništva, povećanje investicija i zapošljavanja, čime potiče i osnažuje razvoj lokalnog gospodarstva. Razvoj turizma jedno je od mogućih načina revitalizacije ruralnih područja i povećanje kvalitete života na tim prostorima.

Trendovi turističke potražnje usmjeravaju na sve veći interes turista za specifične oblike turizma među kojima ruralni turizam i svi oblici turističkih aktivnosti na ruralnim područjima zauzimaju visoko mjesto. Stoga, svrha ovog rada jeste u prikazu specifičnih obilježja turističkoga razvoja u ruralnom prostoru, odnosno u isticanju njegovih prednosti i koristi za lokanu zajednicu na primjeru Općine Krnjak i na potencijalnim pozitivnim učincima koje razvoj turizma u ruralnim područjima donosi ruralnim zajednicama. Razvoj turizma u ruralnom području trebao bi biti strateški planiran uz istovremenu svjesnost njegovih negativnih učinaka na okoliš i sociokulturno okruženje. Pri planiranju i razvoju turizma u ruralnim prostorima u prvi plan treba staviti potrebe i zahtjeve lokalne zajednice uz istovremeno usvajanja načela održivog razvoja turizma u ruralnim prostorima. Predmet ovog rada je istražiti teorijske postavke razvoja ruralnog turizma, i ključne pretpostavke za razvoj ruralnog turizma.

Cilj rada je istražiti mogućnosti razvoja ruralnog turizma na nerazvijenim područjima na primjeru Općine Krnjak. Za potrebe ovoga rada provedeno je i primarno istraživanje stavova domicilnog stanovništva o mogućnostima razvoja turizma na području Općine Krnjak.

Ključne riječi: ruralna područja , ruralni turizam, razvoj turizma na ruralnim područjima, održivi razvoj turizma, Općina Krnjak

ABSTRACT

The specificity of tourism development in rural areas lies in their peculiarities. Rural the areas are characterized by a rich natural, cultural and traditional heritage, but also by problems of depopulation, abandonment of traditional activities and weakening of economic growth and development. In such circumstances, a sustainable development solution for rural areas is often sought in tourism. Tourism has a very significant role in the modification of rural areas because through its direct and indirect impacts, generates significant effects, such as additional income of the local population, increasing investments and employment, which encourages and strengthens the development of the local economy.

The development of tourism is one of the possible ways of revitalizing rural areas and increasing them quality of life in those areas. The trends in tourist demand point to an ever-increasing trend tourists' interest in specific forms of tourism, including rural tourism and all forms of tourism activities in rural areas take a high place. Therefore, the purpose of this paper is to presentation of specific characteristics of tourism development in rural areas, i.e. highlighting its advantages and benefits for the local community on the example of the Municipality of Krnjak and the effects that he brings to rural communities. The development of tourism in rural areas should be strategic planned with the simultaneous awareness of its negative effects on the environment and socio-cultural surroundings. When planning and developing tourism in rural areas, it should be put in the foreground the needs and demands of the local community while simultaneously adopting the principles of sustainable development tourism in rural areas. The subject of this paper is to investigate the theoretical assumptions of development of rural tourism, and key assumptions for the development of rural tourism.

The aim of the work is to investigate the possibilities of developing rural tourism in undeveloped areas on the example of the Municipality of Krnjak. For the purposes of this work, primary research was conducted among the resident population of Fr views on the possibilities of tourism development in the area of the Municipality of Krnjak.

Keywords: rural areas, rural tourism, development of tourism in rural areas, sustainable development of tourism, Municipality of Krnjak

1.UVOD

1.1 Predmet i cilj rada

Predmet rada je istražiti ključne teorijske pretpostavke razvoja ruralnog turizma u nerazvijenim ruralnim područjima. Cilj samog rada je istražiti stavove lokalnog stanovništva o mogućnostima razvoja ruralnog turizma na nerazvijenim područjima, odnosno na primjeru Općine Krnjak.

1.2 Izvor podataka i metode prikupljanja

U svrhu pisanja i istraživanja ovog završnog rada korišteni su primarni i sekundarni izvori podataka. Sekundarni izvori podataka prikupljeni su desk metodom, pretražujući relevantnu stručnu i znanstvenu literaturu kao i relevantne internetske stranice. Prilikom obrade dobivenih podataka korištene su metode analize, sinteze, induktivna, deduktivna metoda.

Primarni podatci prikupljeni su on line, distribuiranjem strukturiranog anketnog upitnika među stanovnicima Općine Krnjak. Istraživanje je provedeno u periodu 15.06 2023. - 1.08.2023. godine. Ispitanici su bili lokalno stanovništvo u dobi od 18 do 70 i više godina.

Na temelju prikupljenih i obrađenih podataka formulirani su rezultati istraživanja koji su prikazani i interpretirani u nastavku rada.

1.3 Struktura rada

Rad se sastoji od šest tematskih poglavlja. U uvodnom dijelu postavljaju se predmet i ciljevi istraživanja, navode se izvori i metode prikupljanja podataka te struktura i sadržaj rada. Drugo poglavlje donosi općenito teorijske pretpostavke razvoja ruralnog turizma ruralnom turizmu. U trećem poglavlju objašnjava se pojam održivog razvoja turizma te su navedena načela i ključni dionici razvoja ruralnog turizma. Četvrto poglavlje govori o razvoju turizma na ruralnim području gdje su navedene glavne pretpostavke razvoja ruralnog turizma, obilježja i aktivnosti ruralnog turizma te turizma kao strategija razvoja ruralnih područja.

U petom poglavlju rada predstavljanja je Općina Krnjak, odnosno navedena su specifična obilježja, kao i prirodni ali i kulturni resursi. Šesti dio završnog rada donosi rezultate provedenog anketnog istraživanja. Na kraju rada donesen je zaključak o mogućnostima i stavovima lokalnog stanovništva po pitanju razvoja turizma.

2.RURALNI TURIZAM

Na ruralnom prostoru, koji čini više od 90 posto površine Republike Hrvatske, živi oko 50 posto njezinih stanovnika koji su izravno ili neizravno vezani za poljoprivredu. S obzirom na prirodnu i kulturnu raznolikost regija, bogatu resursnu osnovu turističkih atrakcija, očuvani okoliš te više od 160 tisuća upisanih poljoprivrednih gospodarstava¹, Republika Hrvatska ima preduvjete za razvijanje ruralnog turizma i specifičnih oblika turizma vezanih za ruralni prostor.

Poticajni razvojni programi za ruralni turizam, kako u kontinentalnim tako i županijama na moru, produljuju turističku sezonu i daju novu kvalitetu ukupnom hrvatskom turizmu. U ovom poglavlju bavit ćemo se osnovnim pojmovima razvoja ruralnog turizma.

2.1.Pojmovno određenje ruralnog prostora

Prije definiranja samog pojma ruralnog turizma, važno je prvotno objasniti područja na kojima se taj specifičan oblik turizma odvija. Kriteriji za određivanje grada ili sela razlikuju se od države do države, od kontinenta do kontinenta. U nekim državama bitan je broj stanovnika, u nekima poljoprivredna djelatnost, dok u nekima povijesno-pravni status. Zbog čega i proizlaze brojne definicije ruralnog turizma koje se kod različitih autora ili organizacija definiraju na različite načine.

Ruralni prostor prema različitim kriterijima definiran je različito. Prema kriteriju Europske unije prostor ispod 100 stanovnika na km² definiran je kao ruralni prostor te prema tome 91,6% prostora Hrvatske spada pod ruralni prostor, što predstavlja velik potencijal za razvoj ruralnog turizma². Prema kriteriju OECD-a (Organization for economic co-operation and development) koji se razlikuje se od Europske unije, OECD ruralnim prostorom smatra onaj prostor koji ima 150 stanovnika na km² te prema tome definirali su tri skupine koje se dijele na:³

- pretežito ruralne regije (više od 50 % stanovništva regije živi u lokalnim ruralnim područjima)
- značajno ruralne regije (15 – 50 % stanovništva regije živi u lokalnim ruralnim područjima)

¹ Ruralni turizam Hrvatske,

<https://www.hgk.hr/documents/hgkkatalogruralniturizamhrvatskeweb57728ea64487b.pdf> (29.1.2024)

² Petračić M.:“Poduzetnički projekti u održivom razvoju ruralnog turizma“,

[file:///C:/Users/perka/Downloads/petracic_mateja_fhm_2018_diser_sveuc%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/perka/Downloads/petracic_mateja_fhm_2018_diser_sveuc%20(3).pdf) (9.9.2023)

³Tubić D.,:Ruralni turizam:od teorije do emperije,Virovitica,2019.

- pretežito urbane regije (manje od 15 % stanovništva regije živi u lokalnim ruralnim područjima⁴)

Prema „Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske“ ruralni prostor smatra se cjelokupni prostor izvan grada, te koji je predmet zanimanja u sociološkom i gospodarskom smislu. Stoga prema utvrđenim obilježjima, pojmovno ruralni prostor može se odrediti kao naselje koje ima malo stanovništva, koje se bavi iskorištavanjem okolnog prostora, najčešće poljoprivredom.⁵

Jedna od najprihvatljivijih definicija za pojam ruralnog prostora je ona koja ruralni prostor određuje kao:

- ona u kojima je u sadašnjosti ili bližoj prošlosti bio dominantan ekstenzivan način iskorištavanja zemljišta, posebice putem poljoprivrede i šumarstva,

- ona u kojima dominiraju mala naselja nižeg stupnja centraliteta s izraženom povezanošću izgrađenog i prirodnog pejzaža te koja većina lokalnog stanovništva smatra ruralnima te

- ona koja potiču životni stil temeljen na identitetu uvažavanja okoliša i vlastitog života kao dijela jedne cjeline.⁶

Karakteristike ruralnog prostora su te da je svaki takav prostor jedinstven i poseban jer se izmjenjuju brojne različitosti krajolika, na takvim prostorima nastaju tradicijske ruralne arhitekture, tradicijski vrtovi, ekološki oblikovan kulturni pejzaž te se usporedno na toj materijalnoj osnovni i razvija tradicijska kultura života i rada na selu.⁷

Ruralni prostor u danas suočen je s brojnim izazovima poput iseljavanja stanovništva, starenja stanovništva, napuštanja poljoprivredne djelatnosti, odnosno deagrarizacije te općenito sve lošijem socioekonomskim pokazateljima koji te prostore čine nepoželjnim za život. Kroz razvoj turizma na ruralnim prostorima stvara se mogućnost ublažavanja problema s kojima se susreće ruralni prostor.

⁴ Čagalj M., Ivanković M., Dulčić Ž., Grgić I., Paštar M.,: „Tipologija ruralnog prostora Republike Hrvatske s posebnim osvrtom na Splitsko-dalmatinsku županiju”, <https://hrcak.srce.hr/file/391532> (5.9.2023.)

⁵ Ibidem

⁶ Lukić A.: O teorijskim pristupima ruralnom prostoru, Hrvatski geografski glasnik 72/2, Zagreb, 2010

⁷ Kušan E.: Turističko atrakcijska osnova, Institut za turizam, Zagreb, 2002.

2.2. Pojmovno određenje ruralnog turizma

Sadržaj ruralnog turizma se konstantno mijenja i razvija, zbog čega ruralni turizam predmet mnogih znanstvenih rasprava u domaćoj ali i stranoj literaturi. U različitim povijesnim razdobljima često je ruralni prostor privlačio posjetitelje radi provođenja aktivnosti na tom području. U današnje vrijeme sve veći broj posjetitelja odlazi u ruralne krajeve u namjeni da se maknu iz urbanih područja.

Zbog jako izraženih različitosti samog ruralnog prostora koja proizlazi iz prirodnih činitelja koji ga karakteriziraju, ali i brojnim društvenim i kulturnim obilježjima. Postoji više različitih pristupa definiranja samog pojma ruralni turizam. Zbog toga istraživači diljem svijeta razvijaju definiciju ruralnog turizma primjerene za njihove krajeve. Često se u definiranju koriste statistički kriteriji poput broja stanovnika ili gustoće naseljenosti nekog prostora. Ruralnim područjima na prostoru Europske unije smatraju se sva ona područja u kojima je gustoća naseljenosti ispod 150 stanovnika po kilometru kvadratnom.

Zbog nepostojanja čvrste definicije ruralnog turizma u nastavku su predstavljene definicije odabranih autora. Prema definiciji Vijeća Europe ruralni turizam je turizam na seoskom području sa svim aktivnostima koje se provode na tom području, a najvažnije karakteristike takve vrste turizma su mirna sredina, odsutnost buke, očuvani okoliš, komunikacija s domaćinima, domaća hrana i upoznavanje seljačkih poslova.

Prema Deroi i Oppermann ruralni turizam je turizam kojim su uključene razne aktivnosti izvan gradskih sredina odnosno na ruralnom području gdje se domicilno stanovništvo u velikoj većini zapošljava u poljoprivrednom sektoru.⁸ Thomson (2004) napominje kako ruralni turizam podrazumijeva širok i obuhvatan raspon tema i aktivnosti vezanih uz lokalni poljoprivredni način života koji turisti mogu susresti, a obuhvaća razne sadržaje: od boravka na otvorenome preko upoznavanja lokalnih prehrambenih proizvoda i metoda kuhanja na farmama do aktivnosti vezanih uz kulturu, povijest i baštinu lokalnog stanovništva.⁹

⁸ Petračić M.: "Poduzetnički projekti u održivom razvoju ruralnog turizma", [file:///C:/Users/perka/Downloads/petracic_mateja_fthm_2018_diser_sveuc%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/perka/Downloads/petracic_mateja_fthm_2018_diser_sveuc%20(3).pdf) (9.9.2023)

⁹ Ibidem

Prema Bačacu možemo zaključiti da je ruralni turizam najširi pojam koji obuhvaća sve turističke usluge / aktivnosti / vidove turizma unutar ruralnih područja, uključujući npr. lovni, ribolovni, turizam u parkovima prirode, zimski, seoski, ekoturizam, zdravstveni, kulturni itd.

Ruralni turizam nije nužno dopunska djelatnost na svojem gospodarstvu kojom se stvara dodatni prihod, već može biti i profesionalna djelatnost (npr. mali obiteljski hotel, konjički centar, itd.). Pri tome, sam pojam ruralnog područja uglavnom nije strogo definiran, već se pod njim podrazumijevaju područja u kojima prevladavaju: prirodno okruženje, seoski okoliš, mala naselja i sela, zaseoci, izdvojena poljoprivredna gospodarstva, s poljoprivredom i šumarstvom kao glavnim gospodarskim granama.¹⁰

Ruralni turizam kao selektivni oblik turizma koji se odvija na prostoru izvan gradske sredine uključuje niz aktivnosti, različitih usluga čije su najznačajnije karakteristike mirna sredina očuvan okoliš što ujedno i privlači posjetitelje ali također u cilju je upoznati posjetitelja sa načinom života na ruralnom području. S obzirom da nema čvrste definicije pojma ruralnog turizma u nastavku rada prikazana je tablica br.1. sa navedenim kriterijima koji služe za okvira ruralnog turizma.

Tablica 1. Kriteriji za definiranje okvira ruralnog turizma

KRITERIJI	TUMAČENJA
Smještaj domaćinstva u prirodnom okruženju, selu ili gradu	Manje od 5000 stanovnika u selu/gradu ili u vrlo tipičnim/tradicionalnim naseljima
Ruralno okruženje s izraženim obilježjima tradicionalnog poljodjelstva ili s izrazitim prirodnim vrijednostima	Izuzetne prirodne vrijednosti su park prirodne ili slično.
Turizam nije glavna ili prevladavajuća aktivnost, izvor prihoda u bližnoj okolini	Odnos broja turističkih kreveta i stanovnika u ruralnom području ne smije preći 1:1
Dobra zaštita životne sredine, miran i tih položaj, bez buke ili zagađenja	Prihvatljivi su mirisi, buka karakteristični za poljoprivrednu proizvodnju
Autentičnost smještajnog objekta	-
Gostoljubivost	-
Mali kapacitet smještajne jedinice	Gornja granica kapaciteta je 40 kreveta
Poštivanje propisanih kriterija o ocjenjivanju	Poštivanje prilagođenih standarda u ocjeni kvalitete

¹⁰ Bačac, R., Priručnik za bavljenje seoskim turizmom, Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, Zagreb, 2011

Društvena i socijalna održivost u kontekstu multi-funkcionalnih aktivnosti na ruralnom području	Primjena kriterija iz „Agende21“ za turizam kada budu osmišljeni
Povezanost s lokalnim zajednicama i tradicionalnom kulturom	Minimum je intergracija aktivnosti u okvire zajednice iz okruženja
Lokalni proizvodi i gastronomija	Dostupni u okruženju
Kultura	Dostupni u okruženju
Isključeni kriteriji: gradski i industrijski lokaliteti, njihova okolica	Tipični ruralni utjecaji su prihvatljivi
Izvor: Ružica E., „Ruralni Turizam“, Ustanova za cjeloživotno učenje	

Neovisno o kriterijima za definiranje okvira ruralnog turizma u praksi se i dalje pojavljuju poteškoće kod definiranja određenih oblika ruralnoga turizma te turizma općenito. Ruralni turizam je posebna vrsta turizma koja zahtjeva da se turistička aktivnost odvija u posebno određenom području.¹¹ Pojam 'ruralni turizam' koristi se onda kada je ruralna kultura ključna komponenta proizvoda u ponudi destinacije.' (WTO)

¹²Razlikovna karakteristika turističkih proizvoda ruralnog turizma jest nastojanje da se gostima omogući personalizirana usluga, te da im se približe fizičke i ljudske karakteristike ruralnog područja, i da im se što je više moguće omogući sudjelovanje u aktivnostima, tradicijama i načinu života lokalnih ljudi.' (OECD)¹³

Unutar ekonomije turizma, ruralni turizam definira se kao turistička valorizacija agrarnih područja, prirodnih resursa, kulturnog nasljeđa, ruralnih naselja, lokalnih tradicionalnih običaja i proizvoda kroz posebno oblikovane turističke proizvode koji reflektiraju identitet područja i zadovoljavaju potrebe gostiju u smislu smještaja, usluga hrane i pića, rekreacije i aktivnosti, animacije i ostalih usluga, sa ciljem održivog lokalnog razvoja, ali i pružanjem adekvatnih odgovora na potrebe današnjeg gosta unutar novostvorenih odnosa grada i sela (ruralnog područja)

¹¹ Ibidem, str.2

¹² WTO World Tourism Organization (2004). Rural Tourism in Europe: Experience, Development and Perspectives

¹³ Ibidem

Ruralni turizam ima za cilj vratiti čovjeka tradicijskim vrijednostima i prirodnom okruženju. Pritom je važno istaknuti da ruralni turizam nije nastao tek kao potreba za novim turističkim kapacitetima, već kao potreba očuvanja i revitalizacije odnosno oživljavanja i davanja nove dodatne vrijednosti naslijeđenoj baštini i autentičnom promoviranju tradicijskih znanja i vještina kroz organizaciju atraktivne i originalne turističke ponude.¹⁴

Slika 1. Koncept ruralnog turizma

Izvor: <https://repozitorij.unipu.hr/islandora/object/unipu%3A3169/datastream/PDF/view>

Uzmemo li dalje u obzir činjenicu da se poimanje ruralnog turizma razlikuje u zemljama Europe (na primjer, u Sloveniji je ključni oblik ruralnog turizma obiteljskim domaćinstvima, u Mađarskoj su to usluge i aktivnosti koje se nude u ruralnom ambijentu, itd.), zajednički ključni elementi ruralnog turizma u svim europskim zemljama / destinacijama su:

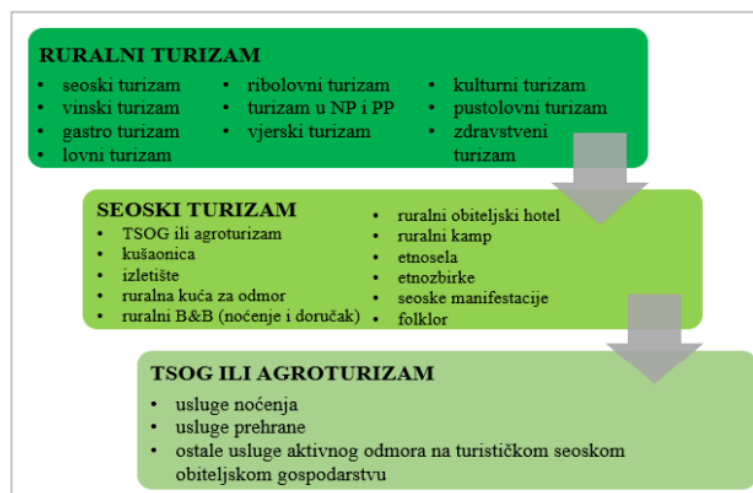
- Ruralno okruženje / mirna sredina
- Očuvani okoliš
- Smještaj u tradicionalnim seoskim domaćinstvima
- Bed & Breakfast ili smještajne jedinice sa mogućnošću samostalne pripreme hrane
- Komunikacija sa domaćinima
- Tradicionalna ruralna gastronomija

¹⁴ Ibidem, str. 2

□ Eksterne usluge (aktivnosti u ruralnom okruženju, gastronomija, kulturno povijesna baština, itd.)¹⁵

Često pojam ruralnog turizma izjednačavaju s pojmovima seoskog turizma i agroturizma, ali ruralni turizam predstavlja širok spektar specifičnih oblika turizma. Glavnim komponentama ruralnog turizma možemo smatrati agroturizam i seoski turizam¹⁶. Prvenstveno ruralni turizam uključuje seoski turizam kao pojavni oblik, dok seoski turizam uključuje agroturizam kao pojavni oblik, što je najbolje prikazano slikom 1. koja prikazuje međuodnos ruralnog, agroturizma i seoskog turizma.

Slika 2. Prikaz međuodnosa ruralnog, agroturizma i seoskog turizma.

Izvor: <https://repozitorij.pmf.unizg.hr/islandora/object/pmf%3A10091/datastream/PDF/view>

Seoski turizam je turizam u kojem posjetitelj privremeno boravi u seoskoj sredini, koja osim čistog zraka i prirodnog okruženja nudi mogućnosti aktivnog provođenja slobodnog vremena te rada na seoskim domaćinstvima, dok *agroturizam* se definira kao odmor na seljačkom obiteljskim zgradama ili drugim objektima smještaja u okviru seljačkog gospodarstva.¹⁷

¹⁵ Škrget J., "Razvoj ruralnog turizma"

<https://repozitorij.unipu.hr/islandora/object/unipu%3A3169/datastream/PDF/view> (30.11.2023)

¹⁶ Bijelić N., "Razvoj ruralnog turizma na lokalnoj razini" Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2019. <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu:3747/datastream/PDF> (9.9.2023)

¹⁷ Démonja D., Ružić P.,: Ruralni turizam u Hrvatskoj s hrvatskim primjerima dobre prakse i europskim iskustvima., Merdijani, Zagreb, 2010.

2.3.Ruralna turistička destinacija

Pojam „destinacija“ potiče od latinske riječi „destinatio“ i predstavlja mjesto u koje se putuje, cilj odnosno odredište¹⁸.

Preteča pojma turističke destinacije počiva na pojmu turističkog mjesta. Turistička mjesta predstavljaju mjesta koja privlače veliki broj turista i kojima turizam daje posebne karakteristike. ¹⁹Prema službenoj definiciji Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske, turističko mjesto je „ono mjesto koje ispunjava sljedeće osnovne uvjete: atraktivne (prirodne ljepote, ljekoviti izvori, kulturno-povijesni spomenici, razne kulturne, zabavne i sportske priredbe), komunikativne (mogućnost pristupa, prometne veze) i receptivne (objekti za smještaj i uz njih potrebni prateći objekti za pružanje raznih rekreativnih usluga, trgovinskih, obrtničkih, poštanskih i sl.) te ima parkove, kupališta, šetališta, itd.“ Isto tako turističko mjesto može da obuhvaća i svoje šire gravitacijsko područje, ukoliko ono svojim resursima privlači posjetitelje ²⁰

Turistička destinacija se izdvaja od drugih turističkih prostora po svom zaokruženom atraktivnom sadržaju koji u dužem vremenskom periodu osigurava interes i posjećenost prihvatljivog broja turista. Suvremena turistička potražnja vrlo je heterogena i traži niz različitih elemenata koji često nadilaze mogućnosti turističke ponude jednog turističkog mjesta.

Prema Vukoniću i Čavleku „turistička destinacija podrazumijeva širi, integrirani prostor, koji gradi svoj turistički identitet na koncepciji kumulativnih atrakcija, koje omogućuju doživljaj i s dodatnom turističkom infrastrukturom predstavlja prostor okupljanja turista. Turistička destinacija uvjetovana je željama, sklonostima, interesima i potrebama turista“). ²¹

Prema Dulčić ona predstavlja fleksibilan, dinamičan prostor, čije granice određuje samo tržište, neovisno o administrativnim granicama“ te podrazumijeva optimalno kombiniran i tržišno prilagođen prostor koji razvojem važnih i dominantnih sposobnosti u destinaciji svjesno stvara pretpostavke koje će joj omogućiti da u usporedbi s konkurencijom dugoročno postiže dobre turističke rezultate²².

¹⁸ Anić i dr., Hrvatski enciklopedijski rječnik, Vol. 6, Novi Liber, Zagreb,2004.

¹⁹ Cooper, C. i dr., Tourism – Principles and Parctice, Longman,2000.

²⁰ Petrić, L., Upravljanje turističkom destinacijom, Ekonomski fakultet, Split,2011.

²¹ Vukonić, B., Čavlek, N., Rječnik turizma, Masmedia, Zagreb,2001.

²² Dulčić, A.,Upravljanje razvojem turizma, Mate, Zagreb,2001.

Osim geografske odrednice, administrativnih ili političkih granica, za definiranje destinacije znatno je važnije da ona predstavlja funkcionalno zaokruženu cjelinu koja će svojim atrakcijama, opremljenošću i uslugama pružiti turistički proizvod turistima. Stoga se može reći da je turistička destinacija skup raznorodnih turističkih i srodnih subjekata, koji gostima destinacije (turistima) pružaju složeni turistički proizvod i na čijem se prostoru odvija cjelokupno turističko iskustvo²³

Proučavajući svjetsku i domaću literaturu dolazi se do zaključka da ne postoji jedinstveno shvaćanje o konceptu turističke destinacije i da se ono kroz povijest mijenja i to od koncepta ograničenog administrativnim granicama do koncepta koji ima kao osnovu suradnju između više različitih interesnih grupa s ciljem upravljanja turističkom ponudom i potražnjom destinacijom kako je to prihvatljivo lokalnoj zajednici.

Na temelju analize brojnih definicija za ruralnu turističku destinaciju, smatraju se mjesta u kojima dominiraju mala gospodarska poduzeća, otvoren prostor u kojem posjetitelji mogu ostvariti direktan kontakt s tradicionalnom sredinom i prirodom. Za definiranje turističke destinacije nije bitna veličina nekog ruralnog prostora ili administrativne granice već sposobnost za privlačenjem turista i zadovoljenjem njihovih turističkih potreba, te stvaranjem želje za povratkom.

Kako u ruralnom turizmu sudjeluju različiti dionici iz javnog, privatnog i civilnog sektora nužno je umrežavanje dionika te integrirani pristup razvoju ruralnog turizma, na taj način pospješio bi se i sam proces brendiranja i stvaranja kvalitetnog turističkog proizvoda odnosno prepoznatljive ruralne turističke destinacije.²⁴

Uspješnost ostvarivanja održivog razvoja ruralnog turizma i brendiranja ruralne turističke destinacije u velikoj mjeri ovisi i o spremnosti lokalne zajednice da sudjeluje i podrži razvoj ruralne turističke destinacije. ²⁵

Zbog jedinstvenosti svake ruralne turističke destinacije dolazi se do zaključka kako ruralna turistička destinacija predstavlja splet međusobno povezanih elemenata koji su prikazani na slici 3.

²³ Cetinski, V., Integralno upravljanje kvalitetom priobalnih turističkih destinacija, Hrvatsko društvo za kvalitetu, Opatija, 2005.

²⁴ Draženka Birkić, Andreja Primužak, Silvija Podoljak, Integral quality management in a Continental tourism destination; Shown on the example of Požega Slavonia County, the City of Požega, 2019

²⁵ ibidem

Slika 3..Ključni elementi za upravljanje ruralnom turističkom destinacijom

Izvor:

[https://repositorij.fazos.hr/islandora/object/pfos%3A2676/datastream/PDF/view\(9.5.2023\)](https://repositorij.fazos.hr/islandora/object/pfos%3A2676/datastream/PDF/view(9.5.2023))

Iz slikovitog prikaza (slika 4.) vidljivi su ključni elementi za upravljanjem ruralnom turističkom destinacijom. Edukacija koja uključuje pružanje informacija o lokalnoj kulturi, povijesti i tradiciji kako bi posjetitelji dobili obogaćeno iskustvo i razumjeli vrijednost destinacije, zatim atrakcije koje privlače posjetitelje poput prirodnih ljepota, kulturnih spomenika ili nekih posebnih događanja .Pružanje raznolikih rekreacijskih aktivnosti koje zadovoljavaju interese posjetitelja te doprinose ukupnom doživljaju. Pružanje raznolikih i kvalitetnih smještajnih opcija koje zadovoljavaju potrebe posjetitelja.

Poticanje lokalne ekonomske održivosti kroz podršku i promociju lokalnih proizvoda, hrane i rukotvorina po čemu se može zaključiti da su ruralne destinacije zapravo kreativne destinacije koje svoje izvorne posebnosti, tradicije te talenat lokalnog stanovništva izgrađuju u prepoznatljivu turističku reputaciju.

Seaton i Bennet navode da je turistička destinacija centralni dio turističkog proizvoda te da je osim što je fizički entitet ujedno je i neopipljivi društveno kulturni entitet sačinjen od povijesti, ljudi, tradicije i stila života.²⁶

Destinacije ruralnog turizma su široka područja s prirodnim i šumovitim okruženjem gdje postoje posebna prirodna, ekonomska i socijalno kulturna obilježja, poput tradicije, lokalne suradnje, povjerenja i dobrih međusobnih odnosa, te kao takva stvaraju poseban turistički proizvod koji je prije svega temeljen na ekonomiji malih razmjera, prijateljski je prema okolišu,

²⁶ Tubić D.:Ruralni turizam:od teorije do emperije,Virovitica,2019.

jednom riječju održiva. Ruralne turističke destinacije mogu se podijeliti na: tradicionalne popularne destinacije u blizini većih urbanih zajednica koje imaju veliki udio dnevnih posjetitelja, tradicionalna odmarališta sa značajnim udjelom smještajnih i ostalih kapaciteta i infrastrukture, zaštićena područja koja razvijaju ekoturizam, ruralna područja gdje se značajan dio proizvoda temelji na malim povijesnim mjestima i selima te bogatim kulturno povijesnim nasljeđem.

Udaljena područja koja svoju sliku temelje na bogatoj flori i fauni, bogata poljoprivredna područja gdje se stanovništvo bavi poljoprivrednom proizvodnjom, područja u blizini mora koja žele razvijati ruralni turizam u svom neposrednom zaleđu i planinska ili šumska područja koja već imaju određeni oblik turizma, ali ga žele osnažiti i diversificirati.²⁷

Stoga može se zaključiti da svaka ruralna turistička destinacija je jedinstvena, raznovrsna bez obzira na mnoga zajednička obilježja. Svaka ruralna turistička destinacija ima predispozicije za pružiti originalan turistički proizvod čiji je cilj ispuniti očekivanja posjetitelja određene ruralne turističke destinacije.

2.4. Motivi dolaska u ruralna područja

Motiv se definira kao trajna predispozicija koja usmjerava ponašanje k određenom cilju, odnosno predstavlja unutarnje sile koje vode do djelovanja.

Motivi dolaska turista u ruralne destinacije su višestruki, naime današnji način života ostavlja malo vremena za relaksaciju, mir, tišinu. Stoga razlozi odnosno motivi dolaska posjetitelja u ruralne turističke destinacije je upravo osjećaj slobode ali i sigurnosti koju nudi sam ruralni prostor. Uživanje u zelenim krajolicima uz istovremeni boravak u zdravom i čistom okolišu i zraku, odnosno bez zagađenja od ispušnih plinova kao što je slučaj u urbanim područjima.²⁸

Prema Tubiću, Swarbrooke navodi dvije osnovne vrste ruralnih turista:

- turisti kojima je kultura i način života glavna atrakcija
- turisti kojima je glavna atrakcija fizičko okruženje i mogućnost za aktivnostima²⁹

²⁷ Lukić, A. (2010): O teorijskim pristupima ruralnom prostoru. Hrvatski geografski glasnik. 72/2, 49-75., str. 52.

²⁸ Ibidem, str.2

²⁹ Ibidem, str.2

Tablica 2.Prikaz psihološkog profila ruralnog turista

RURALNI TURIST	Želi postati dio lokalnog stanovništva/zajednice
	Čezne za tradicionalnom kulturom i načinom života
	Vjeruje da ruralna područja predstavljaju život sporijeg tempa i jednostavan način života
	Želi naučiti više o prošlom i sadašnjem načinu života u ruralnom području
	Preferira nemiješanje s drugim turistima

Izvor: Izrada autorice prema izvoru Tubić D.,:Ruralni turizam:od teorije do emperije,Virovitica,2019

Turisti često posjećuju ruralne destinacije iz različitih razloga. Neki od najpoznatijih motiva dolaska su *bijeg od gradske vreve, istraživanje prirode, doživljavanje lokalne kulture i tradicije, uživanje u miru i tišini, gastronomiji ali i sudjelovanjem u aktivnostima koje pruža određena ruralna destinacija*. Također mnogi turisti žele doživjeti autentičan način života lokalnog stanovništva.

Autohtone varijable privlačnosti ruralne turističke destinacije kreću se u nizu, počevši od geografskih , povijesno-kulturnih , gastronomskih , ugostiteljskih , prirodnih , etičkih , rekreativnih , arhitektonskih , sve do gostoljubivosti , komunikacije , ljubaznosti , uključivanja u život domicilnog stanovništva , kvalitete usluge i brojnih drugih. Stoga može se zaključiti kako ruralna turistička destinacija nudi širok spektar autentičnih privlačnosti koji obuhvaćaju različite elemente.³⁰

Njihova privlačnost leži u kombinaciji različitih aspekata koji omogućavaju posjetiteljima da dožive jedinstveno iskustvo, uživajući u gostoljubivosti lokalnog stanovništva i bogatstvu raznolikih aktivnosti koje takva destinacija nudi.

U konačnici, ruralne turističke destinacije nude bijeg od užurbanog gradskog života, pružajući posjetiteljima priliku za ponovno povezivanje s prirodom, kulturnim nasljeđem i lokalnom zajednicom. Motivi ne samo da privlače turiste, već i doprinose očuvanju identiteta ruralnih područja i podržavaju održivi razvoj.

³⁰ Ibidem, str.2

3. ODRŽIVI RAZVOJ RURALNOG TURIZMA

3.1. Pojam održivog razvoja ruralnog turizma

Održivi razvoj ruralnog turizma predstavlja integrirani pristup koji usklađuje ekonomske, socijalne i ekološke ciljeve kako bi se osiguralo da turizma u ruralnim područjima doprinosi prosperitetu zajednice, očuvanju okoliša i kulturne autentičnosti.

Ruralna područja okarakterizirana su prirodnim bogatstvima, tradicionalnom i kulturnom baštinom, ali su također okarakterizirana kao područja s problemima kao što su depopulacija i napuštanje tradicionalnih zanata³¹.

U takvim slučajevima, za navedene probleme glavno i najbolje rješenje nameće se poticaj razvoja održivog turizma na tim prostorima. Održivi razvoj u ruralnom turizmu je veoma bitna stavka za dugoročan uspjeh. Takav način funkcioniranja turizma potiče dobrobit zajednice, ali isto tako brine o očuvanju prirode, također važan razlog za razvoj ruralnog turizma je lokalna zajednica koja kroz svoja uključivanja u razne ruralne projekte postaju temeljna snaga u realiziranju dugoročnih ciljeva za lokalnu zajednicu.

Održivi razvoj ruralnog turizma proces je koji omogućuje njegov rast i razvoj bez ugrožavanja i devastacije faktora na kojima se temelji, a povezan sa ekonomskim, ekološkim i društvenim odgovornostima.

Društvena svijest o održivom razvoju je u sve većem rastu te tako pomaže u davanju značaja gospodarskim, društveno-kulturnim te ekološkim pitanjima povezanim s turističkom industrijom. Primjena ekoloških prihvatljivih praksi poput recikliranja, smanjenja otpada te promocija održivih oblika važni su koraci u očuvanju okoliša.

Kada se govori o razvoju ruralnog turizma na području kontinentalne Hrvatske, govori se o prostoru izuzetnih društvenih i prirodnih potencijala, unatoč tome što je Hrvatska pretežito ruralnog prostora, ruralni turizam jedan je od najmanje razvijenih vrsta turizma u Hrvatskoj. . To je posljedica dugogodišnjeg ulaganja u razvoj isključivo u primorskim područjima Hrvatske, te istovremenog zapostavljanja ruralnog turizma. Ulaskom Republike Hrvatske u EU stvaraju se nove investicijske i tržišne mogućnosti razvoja ruralnog turizma.

³¹ Jeličić, S., Petrović, M., Sunara Ž.; „Održivi turizam kao konkurentska prednost Republike Hrvatske“, Zbornik radova Međimurskog veleučilišta u Čakovcu, Vol. 4 No. 1, 2013., str.1.

Strateški plan poljoprivredne politike u Hrvatskoj donosi europski zeleni plan kao strategiju koja u fokus stavlja klimu, okoliš te zaštitu prirode, također potpore za mlade poljoprivrednike od kojih se očekuje najveći doprinos, ali i uključivanje u planiranje lokalnih razvojnih strategija koje će se osigurati napredak u pružanju usluga u ruralnim područjima prema zahtjevima lokalnog stanovništva.

Također, primjenom pristupa na EU razini usvojena je Vizija razvoja ruralnih područja do 2040. godine, a iz koje proizlaze Akcijski plan te Ruralni pakt za umrežavanje svih dionika ruralnog, ali i regionalnog razvoja s ciljem revitalizacije ruralnih područja.³²

Zasada održivi razvoj još uvijek nije vidljiv u svakodnevnim primjerima, te u stvarnom okruženju. Iako potreba za njegovim uvođenjem je sve veća, iz razloga smanjenja lokalnog stanovništva na ruralnim područjima uzrokuje nedostatak radnih mjesta. Održivi razvoj ruralnog turizma zahtijeva povezanost između lokalne zajednice, vlade, turističkih dionika i posjetitelja.

Samo uz zajednički napor usmjeren prema očuvanju prirodnih i kulturnih resursa, osiguravanju prednosti i ekonomske koristi te brizi o okolišu, ruralni turizam može postati trajna i pozitivna snaga u razvoju ruralnih područja.

3.2. Načela održivog razvoja ruralnog turizma

Načela održivog razvoja turizma govore o načinima na koje bi se pojedini subjekti u turizmu trebali ponašati, a da se osigura postizanje održivosti, odnosno ono što se smatra ciljevima održivog razvoja. Te subjekte čine:³³ -turisti

-organizacije i javni sektor

-lokalno stanovništvo

-zaposlenici

³² Ministarstvo poljoprivrede, [https://ruralnirazvoj.hr/strateski-plan-zajednicke-poljoprivredne-politike-republike-hrvatske-2023-2027/\(5.9.2023\)](https://ruralnirazvoj.hr/strateski-plan-zajednicke-poljoprivredne-politike-republike-hrvatske-2023-2027/(5.9.2023))

³³ Bartoluci M., Hendija Z., Petračić M., "Mogućnosti održivog razvoja ruralnog turizma u kontinentalnoj Hrvatskoj", file:///C:/Users/perka/Downloads/03_BartoluciHendijaPetra%C4%8Di%C4%87.pdf (5.9.2023)

Ulogu u održivom razvoju imaju i sve ostale osobe koje posjećuju destinaciju. Razvoj turizma na načelima održivog razvoja mora uvažiti različite interese i stavove koje izravno ili neizravno utječu na razvoj turizma.

Kada govorimo o načelima razvoja oni se temelje na primjeni ekonomskih, ekoloških te sociokulturnih načelima. Uspostaviti ravnotežu između tih načela znači osigurati cjelokupnu i dugovječnu održivost kako u turizmu tako i u ruralnim turističkim destinacijama.

Slika 4. Načela održivog razvoja ruralnog turizma

Izvor:

[https://repositorij.unipu.hr/islandora/object/unipu%3A1276/datastream/PDF/view\(5.9.2023\)](https://repositorij.unipu.hr/islandora/object/unipu%3A1276/datastream/PDF/view(5.9.2023))

Načela održivog razvoja ruralnog turizma predstavljaju temeljnu smjernicu koja usmjerava razvoj turizma u ruralnim područjima kako bi se osigurala ravnoteža između ekoloških načela, sociokulturna te najvažnija ekonomska načela održivog razvoja destinacije.

Ekološka načela posebnog su značenja te je neizostavan dio održivog razvoja ruralnog turizma. Zaštita prirodnih resursa, očuvanje biološke raznolikosti te promicanje ekoloških osviještenih praksi u turizmu ključni su za dugoročno očuvanje okoliša. To uključuje promicanje održivih oblika prijevoza, smanjenje emisija CO₂ te promicanje recikliranja i smanjenja otpada.

Kroz **sociokulturna** načela postiže se na povezivanju i zajedništvu ljudi te se tako smanjuju socijalne razlike između ljudi, klasa, vjerskih zajednica ili rasa, te za kraj objasniti ekonomska načela zapravo predstavlja objašnjenje na koji način bi trebali i kakve odluke donositi pojedini u smjeru ostvarivanja ciljeva poslovanja.

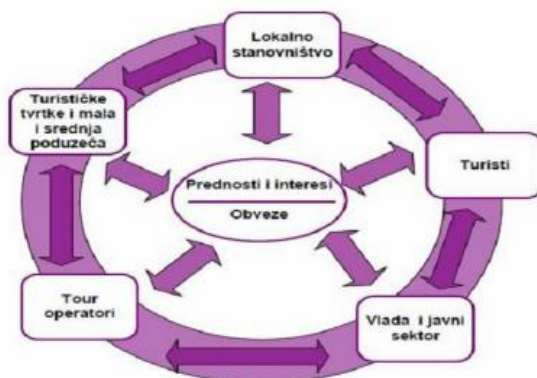
Iako je *ekonomski* rast temeljni cilj razvoja turizma na određenom području³⁴, ipak ne smije postati prioritet jer se u tom slučaju zanemaruju ostali kriteriji održivosti. Smatra se da za održivi turizam najvažnije rukovanje svim resursima kako bi se zadovoljile ekonomske, estetske i društvene potrebe, uz istovremenu zaštitu prirodnih i kulturnih resursa određene turističke destinacije.

Načela održivog razvoja ruralnog turizma ne samo da osiguravaju dugoročnu perspektivu za turizam u ruralnim područjima već i promiču prosperitet zajednice, očuvanje kulturne baštine i okoliša te pravednu raspodjelu dobiti. Implementacija ovih načela ključna je za postizanje ravnoteže između ekonomske, socijalne i ekološke dimenzije razvoja ruralnog turizma.

3.3. Ključni dionici razvoja ruralnog turizma

Da bi se u turizmu postigli najbolji učinci potrebno je u njegovo ostvarivanje uključiti veliki broj pokretačkih čimbenika odnosno dionika i raznovrsne gospodarske, ali i negospodarske aktivnosti. U procesu turističkog razvoja postoje četiri ključne skupine, Javna lokalna uprava, turistička industrija, turisti, te lokalno stanovništvo. Ključno je razjasniti interesne skupine unutar turističke destinacije, ali isto tako potrebno je njegovati njihove međuljudske odnose.

Slika 5. .Dionici u turizmu

Izvor:file:///C:/Users/perka/Downloads/Birki%C4%87,%20D.,%20Odr%C5%BEivi%20turisti%C4%8Dki%20razvoj%20priobalne%20destinacije,%20Doktorski%20rad%20(4).pdf

³⁴ Birkić D.,:“Održivi turistički razvoj priobalne destinacije“, Sveučilište u Rijeci,2016.

[file:///C:/Users/perka/Downloads/Birki%C4%87,%20D.,%20Odr%C5%BEivi%20turisti%C4%8Dki%20razvoj%20priobalne%20destinacije,%20Doktorski%20rad%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/perka/Downloads/Birki%C4%87,%20D.,%20Odr%C5%BEivi%20turisti%C4%8Dki%20razvoj%20priobalne%20destinacije,%20Doktorski%20rad%20(4).pdf) (9.9.2023)

Ruralni turizam zahtijeva suradnju i podršku različitih dionika kako bi postigao uspjeh i održivost. Ključni dionici u razvoju ruralnog turizma su široko raznolika skupina koja obuhvaća lokalnu zajednicu, vladu i javni sektor, turiste, turističke tvrtke i operatore.

S obzirom na veliki broj sudionika u destinaciji koji utječu na njezin održiv razvoj, nužno je postići kompromis svih dionika u održivom razvoju destinacije, odnosno organizacijom turizma. Organizacija turizma na najučinkovitiji način usklađuje snage i dionike u turizmu radi ostvarivanja ciljeva održivog razvoja, također *vlada i javni sektor* koji sprječava iseljavanje stanovništva u gradove, koji je u ovom slučaju iznimno potreban jer mlado stanovništvo Općine Krnjak se iseljava upravo zbog manjka radnih mjesta u samoj općini.

Odnosno značajno sudjelovanje *lokalnog stanovništva* uz potporu javnog sektora predstavlja priliku za razvoj cijele lokalne zajednice. Lokalno stanovništvo vrlo je važan dionik turističkog razvoja destinacije. Njezino sudjelovanje u planiranju, očuvanju kulturne baštine te pružanju autentičnog iskustva posjetiteljima presudno je za uspjeh turističke destinacije. Osim toga, lokalno stanovništvo je nositelj tradicije, te može pružiti jedinstvene usluge i proizvode koji obogaćuju turističku ponudu.

Umijeće lokalnog stanovništva za prihvaćanjem posjetitelja i turistički razvoj ima veliku ulogu privlačenja i zadovoljenja posjetitelja. *Turisti*³⁵ su glavni subjekti u turizmu, ne samo kao potrošači nego i kao sudionici na putovanjima, jer svojim interesom i potražnjom za autentičnim iskustvima potiču razvoj ruralnog turizma. Njihova svijest o odgovornom putovanju, poštivanju lokalnih običaja i prirodnih resursa ključni su za očuvanje održivosti destinacije.

Turistički operatori su također važan faktor jer kroz svoju ponudu kreiraju iskustva za posjetitelje. Kroz razvoj raznolikih turističkih proizvoda i usluga prilagođenih potrebama posjetitelja, oni doprinose atraktivnosti ruralnih područja kao turističke destinacije.

Sve upućuje na zaključak kako samo kroz povezanost svih ovih dionika može se postići uspjeh u razvoju ruralnog turizma koji je održiv, pravedan prema lokalnoj zajednici, obogaćuje kulturnu baštinu te štiti prirodne resurse. Suradnja ,inkluzivno i poštovanje sukladno su ključnim elementima koji oblikuju održivost ruralnog turizma.

³⁵ Ibidem, str. 17

4.RAZVOJ TURIZMA NA RURALNIM PROSTORIMA

4.1.Pretpostavke razvoja ruralnog turizma

Razvoj ruralnog turizma je kompleksan proces koji proizlazi iz različitih potreba suvremenog društva ,a temelji se na nekoliko ključnih pretpostavki koje su ključne za ostvarivanje uspješne i održive turističke aktivnosti u ruralnim područjima.

Od najvažnijih pretpostavki za razvoj ruralnog turizma potrebno je izdvojiti sljedeće:

- atraktivnost lokacije
- uređenost objekata za prihvrat ruralnih turista
- atraktivnost ponude ruralnog turizma
- zaštite okoliša
- infrastrukturne i razvojne mjere .
- edukacijske i promidžbene³⁶

Potencijal ruralnog turizma leži u jedinstvenom prirodnom okruženju ruralnih područja. Netaknuta priroda, prekrasni pejzaži, seoski krajolici i tradicionalni način života nude posjetiteljima mogućnost da iskuse autentičnost i mir koji su često nedostupni u urbanim sredinama. Važno je naglasiti da je održivi razvoj ključan za uspjeh ruralnog turizma te da je potrebno balansirati razvoj turističkih aktivnosti s očuvanjem okoliša i lokalne kulture.

Stoga postoje određeni uvjeti koje vlasnici obiteljskog seoskog gospodarstva u Hrvatskoj ili poljoprivrednici moraju ispunjavati, odnosno mora se izvršiti procjenu da li je njihovo gospodarstvo pogodno za pružanje turističkih usluga.

³⁶ Tubić D.,:Ruralni turizam:od teorije do emperije,Virovitica,2019

Prilikom procjene naglasak treba staviti na atraktivnost lokaliteta u kojem se gospodarstvo nalazi, odnosno na elemente koji će privući turiste:-očuvan i privlačan okoliš, kao i priroda

- povoljna klima
- ugostiteljski objekti
- blizina rijeka, jezera i slično ³⁷
- različite manifestacije
- udoban smještaj

Nakon testiranja privlačnosti obiteljsko gospodarstvo mora zadovoljavati uvjete turističke pogodnosti poput odgovarajućeg poljoprivrednog zemljišta, odgovarajuću poljoprivrednu proizvodnju, osim stambenog da ima i gospodarske zgrade, da ima domaće životinje, da gostima može pružiti uvid u način poljoprivredne proizvodnje, lokacija gospodarstva da se nalazi na atraktivnom mjestu, da se to gospodarstvo može preurediti u turističko naselje, te brojni drugi uvjeti uz već navedene.³⁸

Analiziranje atraktivnosti same lokacije, uređenje ugostiteljskih objekata ruralnih područja moraju biti precizni i prikladno osmišljeni na način da se podredi najefikasnijem načinu pružanja usluga. Uz osnovne usluge poput noćenja te hrane i pića, ruralni turisti traže i druge specifične usluge koje uključuju rad na samom gospodarstvu, korištenje imanja za razne rekreativne aktivnosti i slično.

Iz svega navedenog vidljivo je da za uspješan razvoj ruralnog turizma potrebno osigurati razvoju dokumentacijsku osnovu, ali i svi dionici moraju se voditi načelima održivog razvoja koji čuva kvalitetan prostor turizma, tradicionalne i autohtone vrijednosti prostora, a posebni naponi se trebaju uložiti u aktivaciju slabo ili nikako neiskorištenih resursa osobito na području poljoprivrede koja ima ključnu ulogu u razvoju kvalitetnog ruralnog turizma nekog prostora.

³⁷ Ibidem

³⁸ Ibidem

4.2. Turizam kao strategija razvoja nerazvijenih ruralnih područja

Turizam se često promatra kao ključna strategija za razvoj nerazvijenih ruralnih područja u Republici Hrvatskoj. Važnu ulogu ima u gospodarstvu zbog čega može znatno utjecati na ekonomski rast i razvoj ruralnih područja.

Najznačajnije uloge turizma u gospodarstvu ističu se: -zapošljavanje

-poticanje međunarodne razmjene

-*razvoj nedovoljno razvijenih područja*

-uravnoteženje platne bilance

- povećanje stope BDP-a³⁹

Prethodno navedene uloge potrebno je uočiti same koristi od turističke djelatnosti te iskoristiti te resurse s ciljem razvoja područja, iako turizam istovremeno dvojako percipira. Za jedne je razarač kulture, dok za druge predstavlja „spasitelja“ siromašnih ruralnih područja. Podrška vlade kroz poticaje i razvojne programe ključni su za dugoročni uspjeh turističkog razvoja nerazvijenih područja gdje se ujedno mogu i istaknuti četiri su ključna faktora uspjeha ruralnog turizma:

- multidisciplinarni pristup – uključivanje ekonomske, ekološke i sociokulturne analize

- nužna stalna konzultacija sa stakeholdersima (radionice) – poduzetnici, javna uprava, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, jedinice lokalne samouprave, turističke zajednice, sustav zaštite prirode, sustav kulturnih djelatnosti i dr.

- otvorenost strategije za javnost – turizam se, više od drugih "industrija", oslanja na "lokalni goodwill", na kulturu udomljivanja posjetitelja, gostoljubivost. "Otvorenost strategije" znači organiziranje javnih rasprava, korištenje medija i dvosmjernu komunikaciju nositelja strateškog razvoja i lokalne zajednice.

- donošenje strategije ne završava njenom izradom. Radi se o dugoročnom projektu, koji treba biti fleksibilan i spreman na adaptacije s obzirom na stalne promjene u okruženju. Taj se proces

³⁹ Ibidem, str.20

odvija u stalnom dijalogu i mrežnom partnerstvu između poduzetnika, javnog sektora i interesa sektora zaštite prirode i kulturne baštine.⁴⁰

Važnost ruralnog turizma ogleda se kroz prethodno navedene ključne značajke ali i važnom međudjelovanju poljoprivredne proizvodnje, prezentiranja proizvedenih tradicijskih proizvoda, usluga sve prilikom korištenja održivog razvoja jer upravo ruralni razvoj se temelji na samom održivom razvoju.

Iako je teško osporiti logiku raznolikosti u ruralnim područjima, zbog nedostatka mogućnosti i siromaštva, stalnih promjena trendova i konstantnim razvojem novih motiva putovanja turista. Prednost poticanja razvoja ruralnog turizma nosi sa sobom potencijal za ekonomski rast ,poboljšanje infrastrukture te očuvanje kulturne i prirodne baštine.

Međutim, uspjeh ove strategije zahtijeva pažljivo planiranje i provedbu politika koje podržavaju održivi razvoj. Osim toga, važno je osigurati da se lokalno stanovništvo uključi u planiranje turističkog razvoja, poštujući njihove vrijednosti, potrebe i tradiciju. Zaključno, turizam kao strategija razvoja nerazvijenih područja donosi brojne prilike, ali je ključan održivi razvoj, očuvanje identiteta lokalnih zajednica kako bi se osigurao dugoročni prosperitet.

4.3 Razvoj turizma na ruralnim područjima-obilježja i aktivnosti

Razvojem turizma na ruralnim prostorima povezuje se s pojavom širokog prihvaćanja pojma „pejzaža” upravo ruralna područja najčešće obilježava vrlo bogata prirodna, ali i kulturna, tradicijska baština, ali i problemi depopulacije i napuštanja tradicionalnih djelatnosti i proizvodnje. Iz toga razloga, ruralna područja širom svijeta postaju sve značajnija destinacija za turiste tražeći autentična iskustva i bijeg od gradske gužve. Razvoj turizma na ruralnim područjima obilježen je specifičnim obilježjima te raznolikim aktivnostima.

Današnji odnos ili situacija prema ruralnom prostoru znatno se izmijenila, odnosno vratila se težnja odlaska u ruralne prostore. U današnje vrijeme zaštićena priroda pojedinih ruralnih prostora jedan je od glavnih obilježja ruralnog turizma koji privlačno djeluje na znatan broj urbanog stanovništva. Posebice su privlačne i netaknute izvorne okolne seoske zajednice koje najčešće obiluju prirodnim ljepotama poput šuma, jezera, polje koji su ujedno i neki od ključnih obilježja povezanih sa ruralnim turizmom, nakon prirodnih ljepota ruralnog područja, kulturna

⁴⁰ Ibidem, str. 17

baština i autentičan način života također jedan je od prepoznatljivih obilježja ruralnog turizma jer često ruralna područja imaju očuvanu bogatu kulturnu baštinu. Ekološka održivost iznimno je bitna za ruralna područja jer ruralni turizam se temelji na održivom razvoju.

Aktivnosti koje se nude na ruralnim područjima su raznovrsne. Od poljoprivrednih aktivnosti gdje posjetitelji mogu sudjelovati u berbi ili sadnji usjeva, do gastronomskih tura. Gastronomska ponuda jedna je od prepoznatljivih aktivnosti na ruralnim područjima gdje posjetitelji mogu kušati posebne specijalitete i pića određene ruralne turističke destinacije. Tu su i aktivnosti poput jahanja konja, ribolova, planinarenje i brojnih drugih.

Ruralna područja često organiziraju brojne manifestacije i festivale kako bih privukle posjetitelje ali i promovirale svoju tradiciju i kulturu. U tom smislu, danas je moguće identificirati najprisutnije oblike turističkih aktivnosti na ruralnim područjima:

Tablica 3. Oblici ruralnih aktivnosti u ruralnim područjima

Agroturizam, seosko gospodarstvo, Fame	Doživljaj tradicionalnih agrarnih aktivnosti
Aktivnosti u prirodi	rekreacija i odmor u prirodi
Eko-turizam	Vrsta odgovornog turizma koji podržava zaštitu prirodnih resursa i održavanje razine blagostanja / socijalne vrijednosti lok. Populacije
Ruralno iskustvo (seoski turizam)	Turisti uranjaju u svakodnevni seoski život
Kulturni turizam u ruralnom području	Kultura, povijest, arheologija i ostale kulture odrednice ruralnog područja
Ostali oblici turizma	Touring ruralnih predjela, događaji, festivali, rekreacija na otvorenom, proizvodnja lokalnih suvenira, polj. proizvoda itd.

Izvor : [file:///C:/Users/perka/Downloads/petracic_mateja_fthm_2018_diser_sveuc%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/perka/Downloads/petracic_mateja_fthm_2018_diser_sveuc%20(3).pdf)
(9.9.2023)

Može se zaključiti kako ruralna turistička destinacija uključuje niz fizičkih ali i duhovnih sadržaja kako bih se posjetitelju omogućilo ispunjenje svih potreba, prvenstveno motiva za dolaskom u određenu ruralnu turističku destinaciju.

Ruralni turizam može biti izuzetno koristan za očuvanje ruralnih područja, promociju lokalnih kultura i stvaranje novih izvora prihoda za lokalno stanovništvo. Međutim zahtijeva pažljivo planiranje, očuvanje prirode i kulturne baštine te balansiranje između turističkih aktivnosti i očuvanja okoliša. No, pruža priliku za lokalno stanovništvo za stvaranjem novih poslovnih prilika, oživljavanje tradicionalnih zanata i običaja te promocije raznolikosti destinacija koje posjetitelji mogu istraživati.

5. OPĆENITO O OPĆINI KRNJAK

5.1. Specifična obilježja Općine Krnjak

Općina Krnjak površine 112,02 km² nalazi se u središnjem području Karlovačke županije pri čemu je središte općine naselje Krnjak udaljeno oko 18 km od grada Karlovca⁴¹.

Povoljan geografski položaj Općine utječe na, dobru povezanost prema okolnim većim središnjim naseljima ostvarena je prvenstveno zahvaljujući državnoj cesti D-1 koja omogućava dobru i brzu vezu prema središnjem području Županije, ali i drugim okolnim gradovima

Slika 6. Geografski položaj Općina Krnjak

Izvor: <https://krnjak.hr/osnovni-podaci/> (9.5.2023)

Općina Krnjak ruralnog je karaktera, te unutar same Općine nalazi se 30 naselja: Bijeli Klanac, Brebornica, Budačka Rijeka, Burić Selo, Čatrnja, Donji Budački, Dugi Dol, Dvorište, Gornji Budački, Gornji Skrad, Grabovac Krnjački, Grabovac Vojnički, Hrvatsko Žarište, Jasnić Brdo, Keserov Potok, Krnjak, Mala Crkvina, Mlakovac, Pavković Selo, Perići, Podgorje Krnjačko,

⁴¹ Općina Krnjak, <https://krnjak.hr/> (5.9.2023)

Poljana Vojnička, Ponorac, Rastovac Budački, Suhodol Budački, Trupinjak, Velika Crkvina, Vojnović Brdo, Zagorje, Zimić.

Sve općine Karlovačke županije bilježe znatan minus na popisu stanovništva, a u nekima brojke poprimaju gotovo nevjerojatne razmjere.

Tablica br. 4 . Kretanje broja stanovnika Općine Krnjak od 2001. do 2021.

Područje	Broj stanovnika		
	2001.	2011.	2021.
Općina Krnjak	2.164	1.985	1.332
Karlovačka županija	141.787	128.899	112.195

Izvor: izradila autorica prema izvorima Državnog zavoda za statistiku(2023.)

Analiziranjem podataka sa Državnog zavoda za statistiku na popisu 2011. godine bilo je 1985 stanovnika Krnjaka, a danas ih je samo 1332, zbog čega gustoća naseljenosti Općine Krnjak iznosi 12 st./km².

Karlovačka županija, kao i Općina Krnjak, imaju vrlo veliki udio starijeg stanovništva u svojoj strukturi. Starenje stanovništva je izrazito vidljiv trend koji dovodi do smanjenja ukupno aktivnog stanovništva i povećanja ekonomski ovisnog stanovništva. Prosječna starost stanovnika Općine Krnjak prema posljednjim podacima iznosila je 48,9 godina što je relativno dobar prosjek s obzirom da postoje Općine čija prosječna starost je iznosila i više.⁴²

Stanovnici Općine koje je pretežito staro stanovništvo bave se poljoprivredom, a u strukturi poljoprivredne proizvodnje naglasak treba da bude na voćarstvu i povrtlarstvu sa jedne strane i stočarstvu sa druge strane.

Voćarstvo je grana poljoprivrede koja u brdsko – planinskim područjima najlakše donosi značajnu zaradu proizvođačima. Za ova područja voćarstvo je zbog toga uz povrtlarstvo i proizvodnju voća i povrća u zatvorenom prostoru (staklenici i plastenici) jedan od glavnih oslonaca razvoja. Na drugom mjestu je potencijal voda te na trećem mjestu je šumski potencijal krnjačke općine⁴³

⁴² Ibidem, str.23

⁴³ Ibidem

5.2 Prirodni i kulturni resursi Općine Krnjak za razvoj ruralnog turizma

Mogućnost razvoja turizma na određenim prostorima, povezan je sa obilježjima prirodnim i kulturnim resursima koje pruža turistička destinacija, a ujedno i privlači turiste. Prirodni turistički resursi su ona dobra koja se mogu naći u prirodi, a mogu biti obnovljivi ili neobnovljivi poput zemlje, vode, klime, flora i fauna, sve su to prirodni turistički resursi. Osnovama turističke geografije prirodne turističke resurse dijele na: klimatske, geomorfološke, hidrografske, bio geografske i pejzažne⁴⁴. U nastavku ovog rada istaknut će se ključni prirodni i kulturni resursi za razvoj ruralnog turizma u Općini Krnjak.

5.2.1 Klima

Klima se definira kao prosječno vrijeme na nekom području tijekom jedne godine. Ona ovisi o mnoštvu čimbenika, kao što su geografska širina, raspored kopna i mora, nadmorska visina, blizina jezera itd., a uvelike utječe na privlačnost nekog prostora u turističkom smislu.

Područje Općine Krnjak spada u prostor Kordunske zaravni, čime su i definirane njegova klimatska osnova. Klimatske karakteristike proizlaze iz kontinentalne klime kao osnovnog tipa. Znači vruća ljeta s ograničenim oborinama, te hladnim zimskim razdobljima sa značajnim oborinama u hladnijem period godine. Postojeća klimatska obilježja i prostorni položaj Općine Krnjak područja rezultiraju sa srednjom godišnjom temperaturom zraka koja se kreće u rasponu od 10-12°C⁴⁵.

Povoljni klimatski i vremenski uvjeti pružaju mogućnosti razvoja velikog broja oblika turizma, kako ljeti tako i zimi. Povezanost ruralnog turizma s rijekama šumama i pašnjacima pruža mogućnost uživanja posjetiteljima u pješaćenju kroz šumske staze ili istraživati prirodne ljepote povezane s rijekama u ovom slučaju rijekom Koranom te potčićem Radonjom Počevši od kreiranja turističkih aktivnosti vezanih uz rijeku Koranu i potčić Radonju, u ljetnim i proljetnim mjesecima, razvijanje turističkih proizvoda vezanih za šumu i pašnjake, šetališnog, ili pak nekog od sportskih oblika turizma, primjerice biciklizma, u doba kada tlo nije prekriveno snježnim pokrivačem.

⁴⁴ Panenić, T., Od resursa do kulturnih turističkih proizvoda, Wine tour projekt, Osijek (2013)

⁴⁵ Ibidem, str. 23

5.2.2 Hidrografski resursi

Iduća vrsta prirodnih resursa vjerojatno je najprivlačniji čimbenik turističke potražnje, a to su hidrografski prirodni resursi. U njih ubrajamo slane i slatke vode, odnosno tekućice, stajaćice te podzemne vode, koje se mogu naći u obliku oceana, mora, jezera, rijeka, podzemnih voda, termalnih voda i gejzir.

Na području općine Krnjak nalazi se nekoliko rijeka i rječica (rijeka Radonja i rječice Budačka Rijeka i Trupinjak) najpoznatija rijeka ujedno i kupalište u općini Krnjak je rijeka Korana, koja privlači broje strane turiste.

Slika 7. Korana

Izvor: [https://tsc-korana.hr/o-nama/\(9.5.2023\)](https://tsc-korana.hr/o-nama/(9.5.2023))

U blizini rijeke nalazi se Poučna staza "Korana" namijenjena je svima koji se žele upoznati s ljepotama i vrijednostima područja oko Skradске gore i rijeke Korane.

Poseban šarm pružaju biciklistički izleti na poučnoj stazi, a postoji i nekoliko kraćih dionica uređenih kao pješačke staze. Uz stazu koja je preko 40 km duga izmjenjuju se prekrasni krajolici i bogata kulturna baština Barilovića i Krnjaka.⁴⁶

⁴⁶ TSC Korana-Donji Velemerić, <https://tsc-korana.hr/> (7.9.2023)

5.3.3 Geomorfološki resursi

U smislu turističkih resursa, geomorfološke pojave su udubljenja i uzvišenja na Zemlji nastali procesima djelovanja pokreta unutar i izvan Zemlje, odnosno reljefne raznolikosti i bogatstva površinskih i podzemnih dijelova Zemlje.

Kordunska zaravan, najkarakterističnija za prostor općine predstavlja vapnenačku zaravan na prostoru između Petrova gora – Žumberak na zapadu do podnožja goransko – ličkih planina te praktički cijela smještena na području županije.⁴⁷

U njih ubrajamo planine i planinske lance, kanjone, pećine i špilje, kotline, polja u kršu, vulkane i brojna druga bogatstva površinskih i podzemnih dijelova Zemlje. Općini Krnjak najznačajnija ujedno i jedini geomorfološki resurs je Jopić Pećina, koja je u prapovijesti bila i jedan od dokaza naseljenosti Općine jer su upravo u toj pećini nađena rimska nekropola. Nažalost pećina i dalje nije turistički valorizirana, no pažljivim planiranjem i održivim pristupom može postati turistička destinacija koja će posjetiteljima pružati jedinstvena iskustva poput šetnji, planinarenja, biciklizma u prirodnom okruženju

5.2.4. Bio geografski resursi

Bio geografski turistički resursi predstavljaju sav biljni i životinjski svijet koji se nalazi na nekom području, a ima potencijal i snagu privući turističku potražnju. Zahvaljujući umjerenj klimi, povoljnom tlu i ne-djelovanju čovjeka, na području Krnjaka nalaze se brojne šume s bujnom vegetacijom te životinjskim svijetom.

Šumske površine zauzimaju značajan dio prostora općine Krnjak (35,71%) i prema podacima iz Prostornog plana na području Krnjaka je 3.998,29 ha pod šumom. Za šume su karakteristični hrast kitnjak i obični grab, bukva te obična breza, te crnogorično drveće. U šumama veliko estetsko značenje ima proljetno cvijeće poput jaglaca, visibaba, šašika, ljubičica.⁴⁸

Na nekim predjelima zastupljene su i mnoge vrste gljiva, a neke od jestivih su vrganj, lisičice te bukovače. Od životinjskog svijeta zastupljen je velik broj ptica te male i veće divljači, što je na ovim predjelima pogodno za lovni turizam.

⁴⁷ Ibidem, str. 23

⁴⁸ Ibidem, str.23

U šetnji šumom nerijetko se viđaju srne, divlje svinje, lisice, divlji zečevi, jazavci, kune, ili pak ptice poput tetrijeba, trčke, fazana ili divlje patke, čaplje ili vidre i dabra uz rijeke. Rijeke također obiluju životinjskim svijetom, pa pogoduju za razvoj ribolova.

Turističke aktivnosti na biografskim resursima obuhvaćaju raznolike doživljaje za posjetitelje, to može uključivati pješačenje kako bih istražili prirodne staze, promatranje divljih životinja, vođene ture s vodičem koji dijele znanje o ekosustavu, edukacije o vrstama gljiva koje se nalaze na području Općine Krnjak, te moguća gastronomija također povezana s vrstama gljiva u Krnjaku. Važno je promicati održive prakse kako bi se očuvao ekosustav dok se istovremeno pruža zadovoljavajuće iskustvo posjetiteljima.

5.2.5. . Pejzažni resursi

Pejzažni turistički resursi obuhvaćaju različite prirodne i društvene resurse određenog prostora, a geografski elementi poput geomorfoloških oblika, vegetacije i čovjekovog utjecaja na pejzaž tvore jedinstven skup nekog turističkog proizvoda.

Pejzaži prostor Krnjaka može se okarakterizirati kao pejzaži relativno niskog reljefa s riječnim i šumskim elementima. Izrazito su atraktivni pejzaži uz rijeku Koranu, crnogorične šume, izvore pitke vode, oranice i polja te brojni drugi pejzaži.

Slika 8. Petrova gora

Izvor: https://www.lag-petrova-gora.hr/opcina_krnjak.html(9.5.2023)

Masiv Petrova gora spada u tipično sredogorje, od kojega je najviši vrh Petrovac 507 m, a izvan toga vrha ima još veći broj manjih vrhova. Cijela Petrova Gora, osim pojedinih iznimaka, prekrivena je bogatom šumom, koju na jugu više manje izgrađuje hrast kitnjak i kesten, a na sjevernoj strani više prevladava bukva s grabom na svim hladnijim položajima.

S biološkog gledišta šuma Petrove Gore ne predstavlja neku osobitu vrijednost, pa se s tog gledišta i ne može smatrati neophodno nužno, da se jedan dio masiva izluči kao prirodni rezervat.⁴⁹

Na Petrovoj Gori turisti mogu uživati u raznolikim aktivnostima, pješaćenjem zbog brojnih staza koje vode kroz netaknutu prirodu, biciklizam za avanturiste. Ekoturizam je naglašen ,s mogućnostima za promatranje ptica i učenje o bogatoj biološkoj raznolikosti područja Općine Krnjak.

5.3 Kulturni resursi

Kulturno nasljeđe Općine Krnjak očituje se u kulturnim dobrima, tradicijskim svečanostima i udrugama koje djeluju na području kulture i umjetnosti, njegujući pjesmu, ples i običaje i okupljajući sve zainteresirane u kulturno umjetnička društva.

Danas 30-tak mladih članova lokalnog stanovništva Općine sudjeluju u muzičkim i folklornim skupinama jer u cilju imaju očuvati, te obnoviti narodne običaje ovoga kraja, također predstavljaju kulturne događaje u općini.

Kulturne manifestacije na području općine Krnjak su:

- 25. 06. - Proslava Dana općine i Dana državnosti,
- 25.06. - Biciklijada “Od Korane do Skradске Gore” povodom dana općine,
- 29. 07. - Obilježavanje stradanja 380 civila u Ivanović jarku sa područja Vojnića, Krnjaka i Vrginmosta u Drugom svjetskom ratu (1941. godine).
- 29.07. - Obilježavanje osnivanja Prvog partizanskog odreda na Debeloj kosi 1941. godine,
- 25.01. – Proslava Sv. Save u organizaciji SKD Prosvjeta,
- 23.06. - Ivanjski krijes u Krnjaku⁵⁰,

Narod ovog kraja zbog teških uvjeta života u prošlosti (ratovi, teški materijalni uvjeti života i sl.) nije imao priliku za djelovanje u umjetnosti i kulture širem smislu riječi, ali je stvorena bogata usmeno stvaralaštvo (narodne pripovijetke, pjesme, poslovice, izreke i sl.) koje je u

⁴⁹ Natura viva, <https://naturaviva.hr/petrova-gora/> (7.9.2023)

⁵⁰ Ibidem, str. 23

formi narodnih pripovijetki zapisao Simeon Đurić, čime je ovo narodno blago sačuvano od zaborava.

Zatim neki od spomenika i vjersko – kulturni objekta Općine Krnjak koje za lokalno stanovništvo predstavljaju veliku značenje su:

- Pravoslavni manastir Presvete Bogorodice Trojeručice u Donjem Budačkom,
- Spomen – područje „Debela Kosa“,
- Spomenik žrtvama genocida u Ivanović Jarku⁵¹

Slika 9.Pravoslavni manastir

Izvor : [https://www.facebook.com/trojerucica1/\(9.5.2023\)](https://www.facebook.com/trojerucica1/(9.5.2023))

Manastir je osnovan 2007.godine te je to ujedno i prvi manastir Pravoslavne Crkve na području Korduna.⁵²

Slika 10.Zaštićena kulturna dobra Općine Krnjak

Status zaštite i oznaka dobra	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
zaštićeno kulturno dobro / RH Z-7139	Budačka Rijeka	Spomeničko mjesto Čukur	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Zaštićeno kulturno dobro / RH Z-7140	Donji Budački	Spomeničko mjesto Ivanović Jarak	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno

Izvor: file:///C:/Users/perka/Downloads/Provedbeni-program-Općine-Krnjak-za-mandatno-razdoblje-2021-2025%20(4).pdf

⁵¹Ibidem, str. 23

⁵² Ibidem

Spomenik žrtvama genocida u Ivanović Jarku, odnosno spomeničko mjesto Ivanović Jarak koje se nalazi u Donjem Budačkom spada u registar kulturno zaštićenih dobara. Spomeničko mjesto Čukur kraj Budačke Rijeke također se nalazi u registru kulturno zaštićenih dobara koje se nalaze unutar Općine Krnjak.

Kulturni festivali, izložbe i lokalni događaji nude prilike da se doživi autentična atmosfera zajednice. Također, sudjelovanje u tradicionalnim ritualima, kušanju lokalne hrane i umjetničkim radionicama može pridonijeti dubljem razumijevanju kulturne. Interakcija s lokalnim stanovništvom, sudjelovanje u običajima i manifestacijama omogućava turistima da dožive jedinstvenu kulturnu baštinu destinacije.

5.4. Pretpostavke razvoja u Općini Krnjak

Glavni dokument za razvoj je Strategija razvoja Općine Krnjak, odnosno dokument usmjeren na identifikaciju razvojnih potencijala ove jedinice lokalne samouprave koja želi biti što spremnija za razdoblje korištenja Strukturnih fondova i drugih programa u budućem razdoblju.

Kao prvi i najvažniji cilj Općine Krnjak istaknut je razvoj lokalnog gospodarstva. Iako se ne može reći da je područje Krnjaka gospodarski potpuno pasivno u općini ima 38 registriranih poslovnih subjekata, kojima treba pribrojiti i oko 270 OPG-ova⁵³. Strategijom razvoja Općine Krnjak razvoj lokalnog gospodarstva vidi se kroz buđenje industrijske proizvodnje, turizma kao nedovoljno iskorištenih resursa. U tom smislu definirani su i slijedeći prioriteti i mjere:

-prioritet 1: Razvoj lokalne poslovne i prometne infrastrukture i osiguranje poticajnog okruženja

-prioritet 2: Razvoj konkurentnog poduzetništva, poljoprivrede i turizma

- prioritet 3: Razvoj ruralnog gospodarstva i lokalne zajednice, uključujući stvaranje i zadržavanje radnih mjesta

- prioritet 4: Razvoj ljudskih potencijala⁵⁴

Kao što možemo vidjeti sva 4 definirana prioriteta vrlo uspješno mogu doprinijeti i razvoju ruralnog turizma na području Općine Krnjak. Uz pokretanje gospodarskih aktivnosti kao važan razvojni preduvjet sektor Općine Krnjak je potrebu za poboljšanjem kvalitete života na prostoru

⁵³Ibidem, str. 23

⁵⁴ Ibidem

Krnjaka koja je već dugi niz godina u padu.. Najveći problemi u vezi kvalitete života povezani su sa malim brojem mladih i radno sposobnih osoba na području općine gdje uglavnom žive stariji stanovnici koji se teško mogu brinuti sami za sebe i potrebna im je tuđa pomoć. Kao sastavni dio nastojanja da se kvaliteta života na području Krnjaka podigne na višu razinu je uključivanje u programe socijalnog poduzetništva te umrežavanje i povezivanje sa organizacijama civilnog društva i ustanovama iz šireg okruženja koje mogu dati svoj doprinos u poboljšanju socijalnog stanja na području Općine Krnjak.

Treći strateški cilj na koji se koncentrirao sektor Općine Krnjak vezan je uz prepoznatljivost i očuvanost prirodne i kulturne baštine. Općina Krnjak bogata je sačuvanim prirodnim vrijednostima i kulturnim znamenitostima još iz vremena Rimskog carstva. Prirodne vrijednosti koje se mogu iskoristi kao razvojni resursi su bogat šumski pokrov i puno izvora, potoka i rijeka Korana, Jopić pećina kao posebna atrakcija, izvor termalne vode Ilidža. Kulturna baština na području općine posebno je atraktivna ali neiskorištena, odnosno nije turistički valorizirana. Uz već spomenute tragove rimske kulture na području općine zanimljive su stare vodenice, tradicijski građene kuće, zato se kao prioriteti vezani uz ovaj cilj ističe potreba za zaštitom i održivim korištenjem prirodnog i kulturnog nasljeđa Općine Krnjak koje nije malo.

U smislu prostornog uređenja Općine ukupne površine 169,37 ha, od kojih je 24,37 ha proizvodne i komunalno servisne namjene, 2,14 ha poljoprivredne namjene te 38,42 ha ugostiteljsko turističke namjene⁵⁵. Turizam kao grana gospodarstva još uvijek nije dovoljno razvijen na području Općine Krnjak. Prostornim planom osiguran je prostor za razvoj više zona ugostiteljsko turističke namjene, koje su neizgrađene. Nadalje, izmjenama PP Karlovačke županije, planirane su ugostiteljsko turističke zone od važnosti za Županiju, čime bi planske opcije razvoja turizma na području Općine bilo zaokružene u jednu cjelinu. Kao prioritetne aktivnosti nameću se zaštita i uređenje turističkih resursno-atraksijskih osnova (izuzetno vrijedni dijelovi prirode i kulturna baština) te osiguranje planskih uvjeta za razvoj turističkih proizvoda i usluga.⁵⁶

Prema Strategiji Općina Krnjak ulaže i uložiti će napore za podizanje kvalitete života građana te društvenog i gospodarskog okruženja u skladu sa interesima lokalnog stanovništva. Kroz poboljšanje komunalnih uvjeta, povećanu dostupnost i kvalitetu predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja, zdravstvenu i socijalnu brigu o starijim i ranjivim skupinama te kroz ulaganja u razvoj zelene infrastrukture, omogućit će se daljnji razvoj Općine Krnjak.

⁵⁵ Ibidem

⁵⁶ Ibidem

Turizam u Općini Krnjak temeljit će se na Valorizaciji lokalne kulture i tradicije, pružanju autentičnog iskustva posjetiteljima te podržavanju malih lokalnih poduzetnika, ali i na održivom razvoju kako bi se sačuvala prirodna ljepota općine ali i njenih autentičnih područja. Suradnja lokalne zajednice, povezivanje s prirodom, ruralnim aktivnostima poput poljoprivrede, ekoturizma i kulturnih događaja može doprinijeti raznolikom turističkom doživljaju, potičući ekonomski rast i očuvanje lokalnog identiteta te promocija odgovornog ponašanja posjetitelja ključni su za dugoročni uspjeh turističke industrije u Krnjaku

6. METODOLOGIJA I REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U nastavku ovog poglavlja slijede opis istraživanja i rezultati istraživanja koji su provedeni za potrebe izrade ovog završnog rada. Cilj ovog rada je istražiti mogućnosti razvoja ruralnog turizma na nerazvijenim područjima na primjeru Općine Krnjak. Za potrebe ovoga rada provedeno je primarno istraživanje stavova domicilnog stanovništva o mogućnostima razvoja turizma na području Općine Krnjak. U nastavku slijedi opis metodologije istraživanja i rezultati istraživanja.

6.1. Metodologija istraživanja

Svrha i cilj ovog istraživanja za potrebe pisanja završnog rada bilo je istražiti stavove lokalnog stanovništva Općine Krnjak o mogućnostima razvoja ruralnog turizma na području Općine Krnjak, njihovo zadovoljstvo ponudom i sadržajima Općine Krnjak ali i zadovoljstvo životnim standardu ispitanika odnosno stanovnika Općine.

Primarni podatci prikupljeni su on line putem Google Forms obrasca, ali i fizičkim distribuiranjem strukturiranog anketnog upitnika među stanovnicima Općine Krnjak. Istraživanje je provela autorica ovog rada uz pomoć suradnika odnosno prijatelja. Istraživanje je provedeno u periodu 15.06-1.08.2023. godine. Ispitanici su bili lokalno stanovništvo u dobi od 18 do 70 i više godina.

Anketni upitnik sastoji se od 4 osnovna dijela, prvi dio odnosi se na socio demografska obilježja ispitanika, drugi dio anketnog upitnika odnosi se na stavove o zadovoljstvu životom i životnim standardom lokalnog stanovništva, treći dio odnosi se na stavove o mogućnostima razvoja turizma na području Općine Krnjak. Ispitanici su izražavali svoje stavove putem Likertove

ljestvice od 1 do 5, gdje ocjena 1 označava potpuno nezadovoljstvo dok ocjena 5 označava potpuno zadovoljstvo, te stupanj slaganja na navedene tvrdnje gdje 1 označava izrazito ne slaganje s predloženim tvrdnjama a 5 označava potpuno slaganje s navedenim tvrdnjama.

Ispitanicima su postavljena i tri pitanja otvorenog tipa gdje su ispitanici mogli izraziti svoje stavove o ključnim resursima za razvoj ruralnog turizma na području općine Krnjak, o ključnim zaprekama za razvoj turizma na području općine Krnjak i stavove o tome na što posebno treba paziti prilikom planiranja i razvoja turizma na području općine Krnjak

Na temelju prikupljenih i obrađenih podataka formulirani su rezultati istraživanja koji su prikazani i interpretirani u nastavku rada.

U istraživanju je sudjelovalo sveukupno 56 ispitanika, koji su ujedno i stanovnici Općine Krnjak

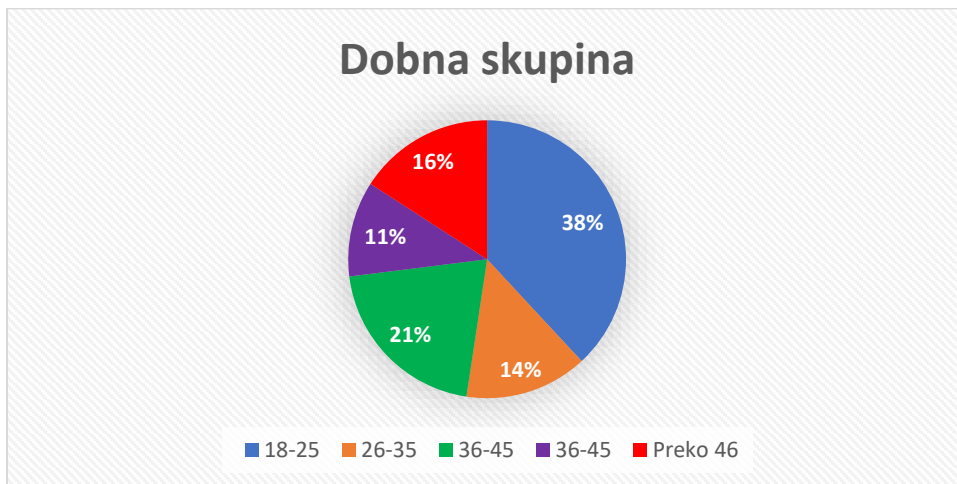
Grafikon 1. . Spol ispitanika

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika(2023)

Iz grafičkog prikaza vidljivo je da je više sudionika u anketnom upitniku bilo ženskog spola, njih čak 82%,dok je 18% ispitanika muškog spola.

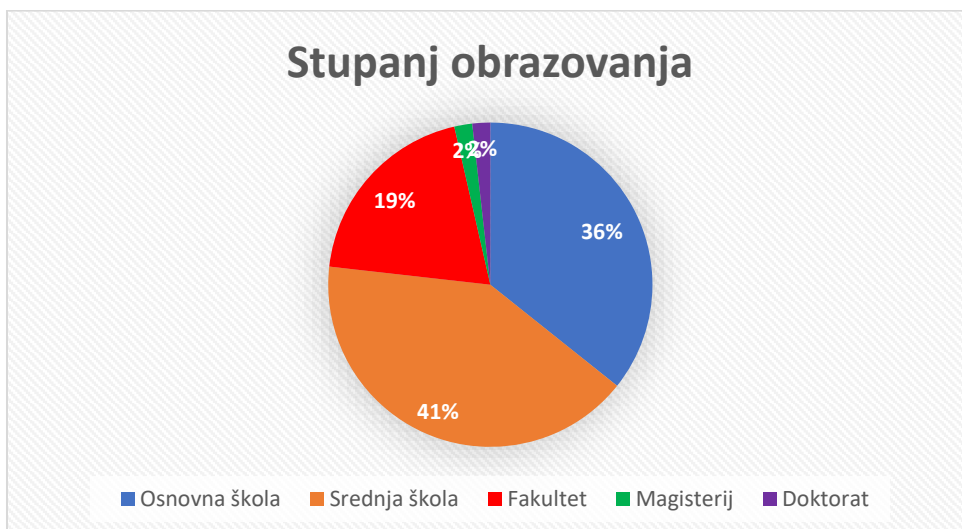
Grafikon 2.Dobna skupina

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika(2023)

Iz grafikona 2.vidljivo je da je najviši broja ispitanika koji su ispunjavali anketni upitnik u dobi od 18-25 čak njih 38%,dok najmanja zastupljena dobna skupina je od 26-35 godina odnosno 14% ispitanika.

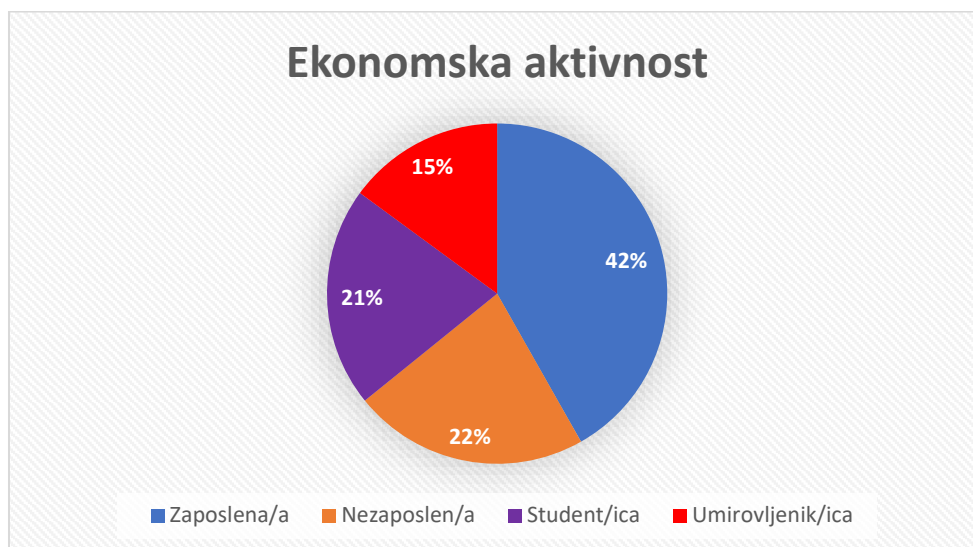
Grafikon 3.Stupanj obrazovanja

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika(2023)

Što se tiče obrazovne strukture ispitanika najviše je ispitanika sa srednjom školom čak 41% , zatim slijede ispitanici sa osnovnom školom kao najvišim stupnjem obrazovanja njih 36% dok su najmanje zastupljeni ispitanici sa magisterijem i doktoratom odnosno 2% ispitanika.

Grafikon 4. Ekonomska aktivnost

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika(2023)

Grafikon ekonomske aktivnosti prikazuje kako najveći udio, 42% čine zaposleni ispitanici dok je 22% njih nezaposleno, također značajan je postotak studenata na području općine Krnjak njih 21% dok 15% ispitanika čine umirovljenici.

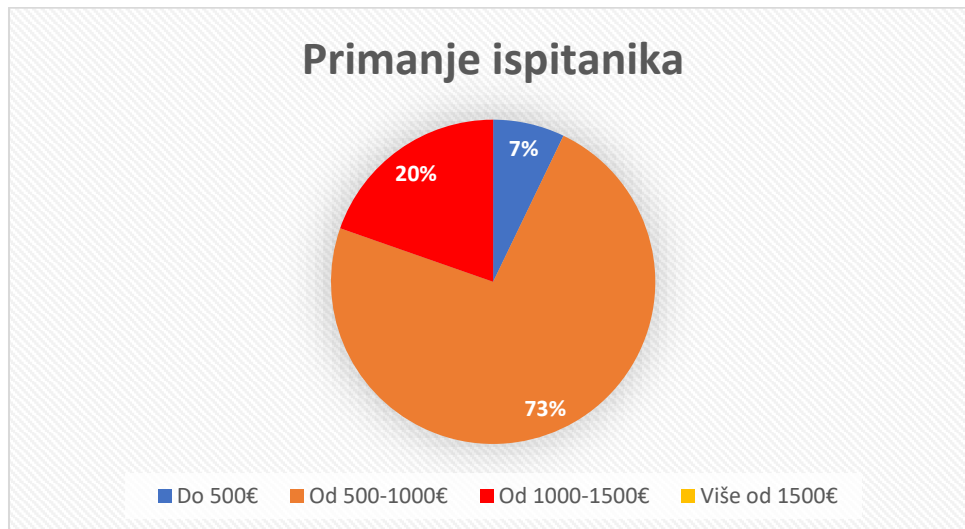
Grafikon 5. Zaposlenost ispitanika u turizmu

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika(2023)

Prema rezultatima istraživanja , vidljivim u grafikona 88% nije nikada bilo zaposleno u turizmu, dok se 12% ispitanika odgovara kako su bili zaposleni u turizmu ali samo sezonski.

Grafikon 6.Ekonomski status ispitanika

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika(2023)

Što se tiče ekonomskog statusa ispitanika, u ovom istraživanju najzastupljeniji su ispitanici sa primanjima između 500 do 1 000 eura, 73%, isto tako 20% ispitanika raspolaže primanjima između 1 000 i 1 500 eura, gdje su naveli da su im primanja između 500-1000 €, dok tek 7% ispitanika raspolaže primanjima do 500 €.

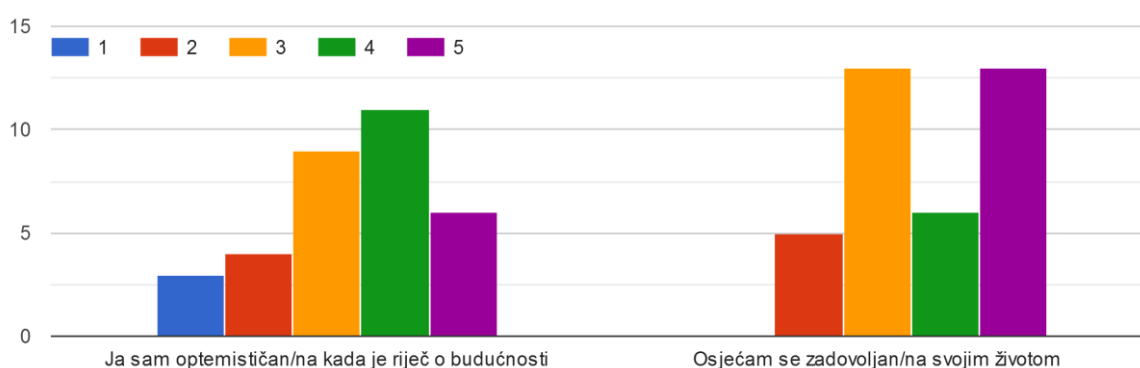
6.2. Rezultati istraživanja

Kroz ovo istraživanje htjeli smo saznati kako su ispitanici trenutno zadovoljni svojim životom i kvalitetom usluga javnih ustanova jer smo mišljenja da visok stupanj zadovoljstva utječe i na subjektivni osjećaj kvalitetom življenja.

Ispitanici su zamoljeni da ocjene navedene tvrdnje ocjenom od 1 do 5 te na taj način iznosu svoje stavove u kojoj mjeri (1-u potpunosti se ne slažem,5-u potpunosti se slažem) se slažu sa navedenim tvrdnjama.

Grafikon 7. Subjektivno zadovoljstvo ispitanika životom

Subjektivno zadovoljstvo životom U kojoj se mjeri slažete sa sljedećim tvrdnjama(1-Uopće se ne slažem,5-u potpunosti se slažem)?

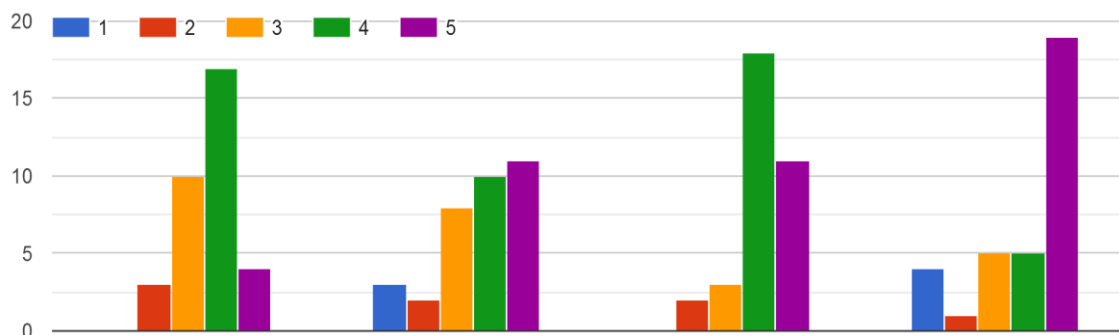
Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika(2023)

Iz grafičkog prikaza 7.vidljivo je u kolikoj mjeri ispitanici optimistični kada je riječ o budućnosti. Tako 26% ispitanika izjavljuje da ni ti su optimistični niti da nisu optimistični, 50% ispitanika izjavljuje da jeste optimistično kada je riječ o budućnosti a tek 24% ispitanika izjavljuje kako nisu optimistični kada je riječ o budućnosti.

Što se tiče stavova ispitanika o njihovom životnom standardu rezultate istraživanja možemo vidjeti u nastavku istraživanja.

Grafikon 8. Životni standard

Životni standard

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika(2023)

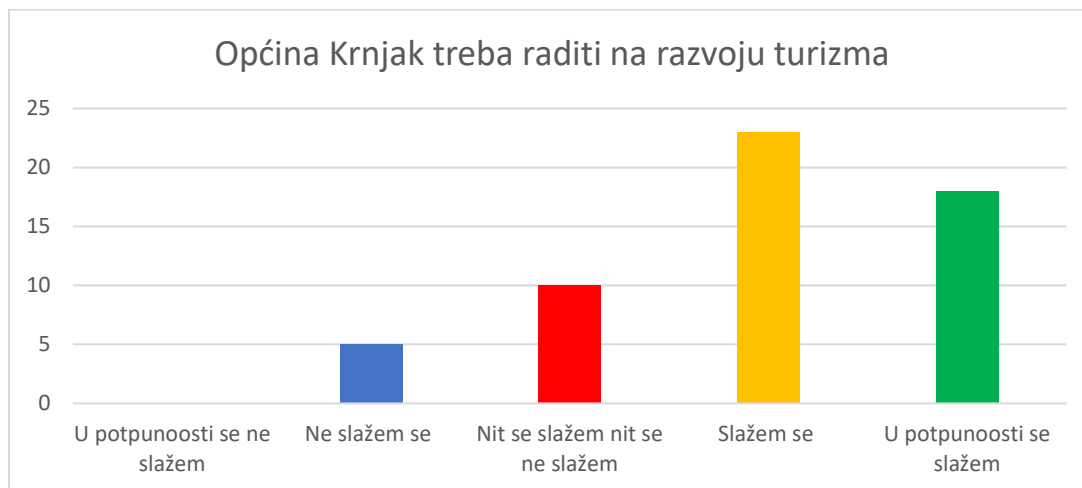
Po pitanju životnog standarda, ispitanici su zamoljeni da iskažu svoje zadovoljstvo pojedinim javnim ustanovama poput zadovoljstva poštanskim uslugama, bankovnim uslugama, zadovoljstvo uslugama javnog prijevoza, zdravstvenim uslugama, obrazovnim sustavom i uslugama skrbi o djeci.

Prema rezultatima istraživanja ispitanici su u većoj mjeri nezadovoljni uslugama javnog prijevoza i skrbi o djeci kao i zdravstvenim uslugama. Tako je 38% ispitanika izrazilo veliko nezadovoljstvo uslugama javnog prijevoza dok je 32% ispitanika niti zadovoljno niti nezadovoljno uslugama javnog prijevoza. Ukazuju na nezadovoljstvo sa skrbi djece na području općine Krnjak gdje spada i sam obrazovni sustav. Prema soci demografskim obilježjima ispitanika, stanovništvo Općine Krnjak vidljivo je kako je u općini pretežito staro stanovništvo kojima su zdravstvene ustanove iznimno bitne.

Uz nezadovoljstvo sa zdravstvenim ustanovama ispitanici također iskazuju nezadovoljstvo sa poštanskim i bankovnim uslugama njihovog mjesta te sredstvima javnog prijevoza općine Krnjak. Stanovnici Općine Krnjak izražavaju veliko zadovoljstvo zelenim i rekreacijskim površinama, 62% ispitanika izuzetno su zadovoljni zelenim i rekreativnim površinama.

Što se tiče kulturnih sadržaja čak 44% ispitanika izražava veliki stupanj zadovoljstva ponudom kulturnih sadržaja u Općini Krnjak dok 32% ispitanika niti su zadovoljni niti nezadovoljni ponudom kulturnih sadržaja u Općini Krnjak, 24% ispitanika iskazuje veliko nezadovoljstvo ponudom kulturnih sadržaja u Općini Krnjak.

Grafikon 9. Mogućnost razvoja turizma u općini Krnjak

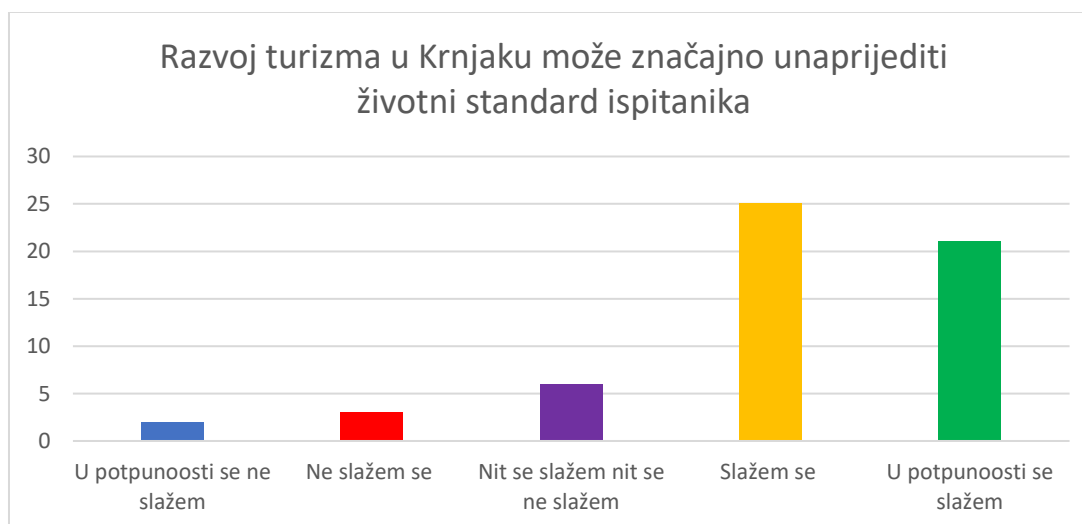

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika(2023)

Rezultati ukazuju na pozitivan stav ispitanika prema razvoju turizma u općini Krnjak. Većina ispitanika čak njih 45,6% smatra da Krnjak posjeduje potrebne resurse za razvoj turizma na tom području.

Ispitanici isto tako smatraju da bih razvoj turizma u općini Krnjak mogao značajno doprinijeti razvoju životnog standarda lokalnog stanovništva, gdje su rezultati prikazani u sljedećem grafičkom prikazu.

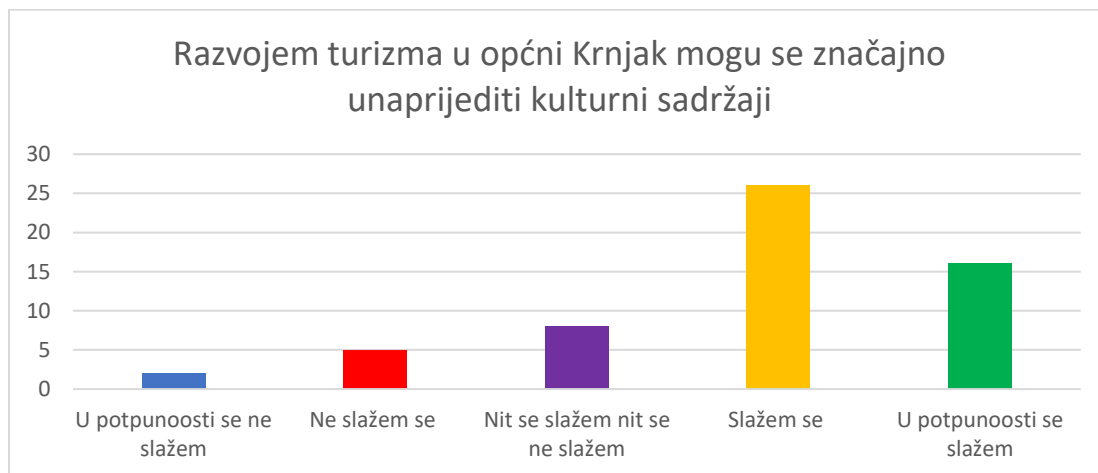
Grafikon 10. Razvoj turizma u općini Krnjak može značajno doprinijeti razvoju životnog standarda lokalnog stanovništva

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika(2023)

Iz grafičkog prikaza 10.vidljivo je da je mišljenje ispitanika njih 43,9% smatra kako bih se razvojem turizma u općini Krnjak značajno unaprijedio životni standard ispitanika.

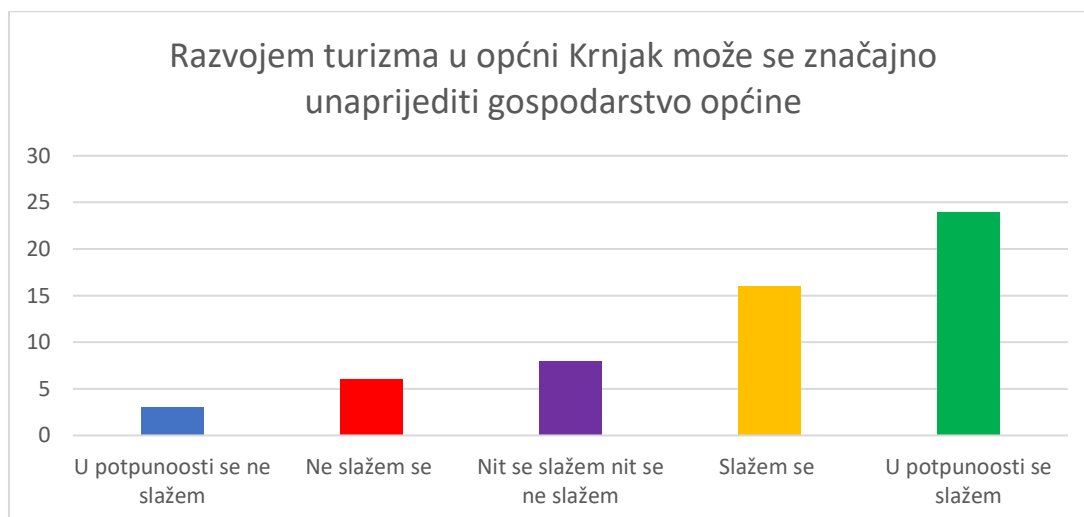
Grafikon 11.Razvoj turizma može unaprijediti kulturni sadržaj općine Krnjak

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika(2023)

Grafički prikaz 11.prikazuje pozitivne stavove ispitanika u vezi navedene tvrdnje kako bih razvoj turizma unaprijedio kulturni sadržaj općine Krnjak, također ispitanici smatraju kako bih se razvojem turizma moglo doprinijeti očuvanju lokalnog identiteta ali i kulture same općine Krnjak.

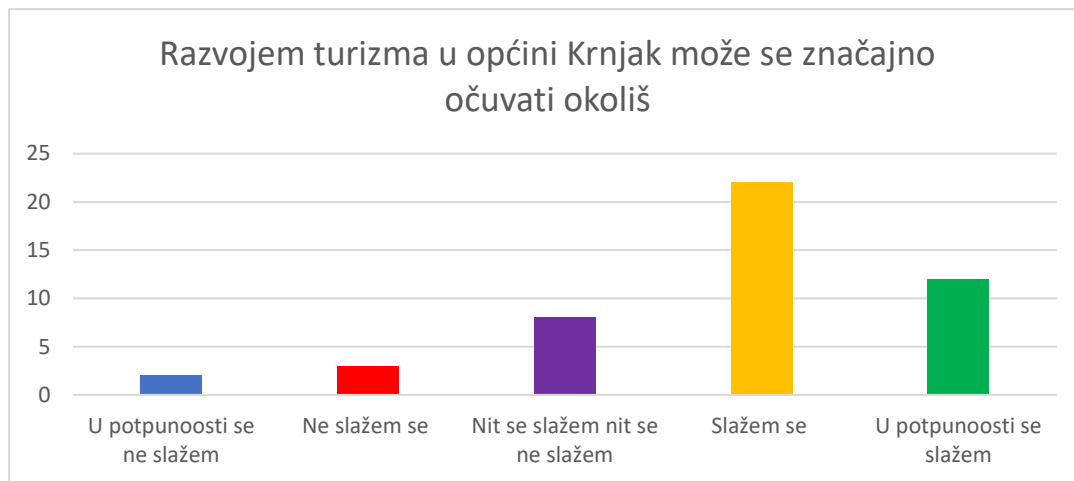
Grafikon 12.Razvoj turizma u općini Krnjak može značajno unaprijediti gospodarstvo općine.

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika(2023)

Rezultati pokazuju da većina ispitanika čak njih 42% vjeruje da razvoj turizma može značajno unaprijediti gospodarstvo, te javne usluge koje se pružaju na području općine Krnjak.

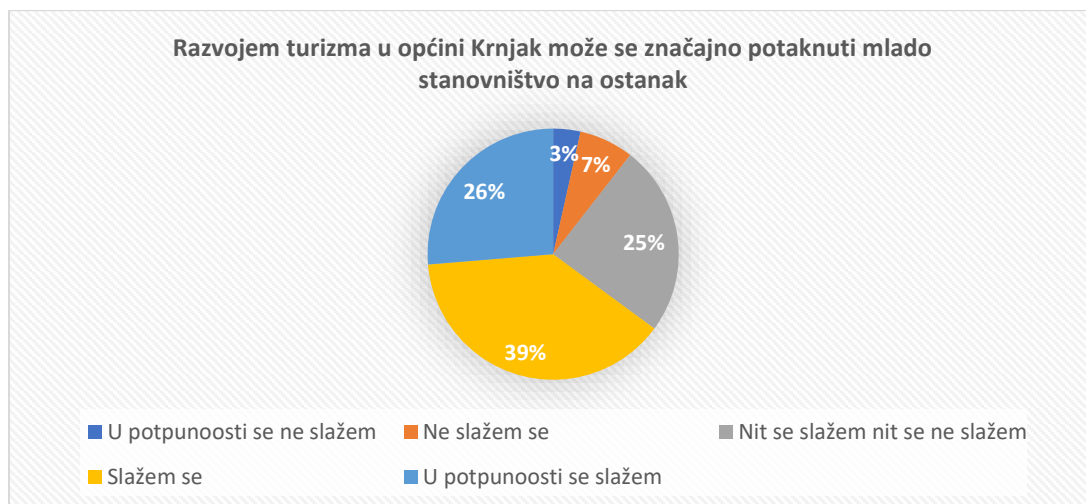
Grafikon 13. Razvojem turizma u općini Krnjak može se značajno očuvati okoliš.

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika(2023)

Rezultati pokazuju da većina ispitanika čak njih 73% podržava tvrdnju da razvoj turizma u općini Krnjak može značajno očuvati okoliš te potaknuti ekološku proizvodnju. Manji broj ispitanika odnosno njih 10% se ne slaže sa navedenom tvrdnjom, dok 17% ispitanika je izrazilo neutralnost prema navedenoj tvrdnji. Ovi podaci ukazuju na široku podršku ideji da turizam može imati i pozitivan utjecaj na očuvanje okoliša i poticanje ekoloških praksi na području općine Krnjak.

Grafikon 14. Razvojem turizma u općini Krnjak može se značajno potaknuti mlado stanovništvo na ostanak

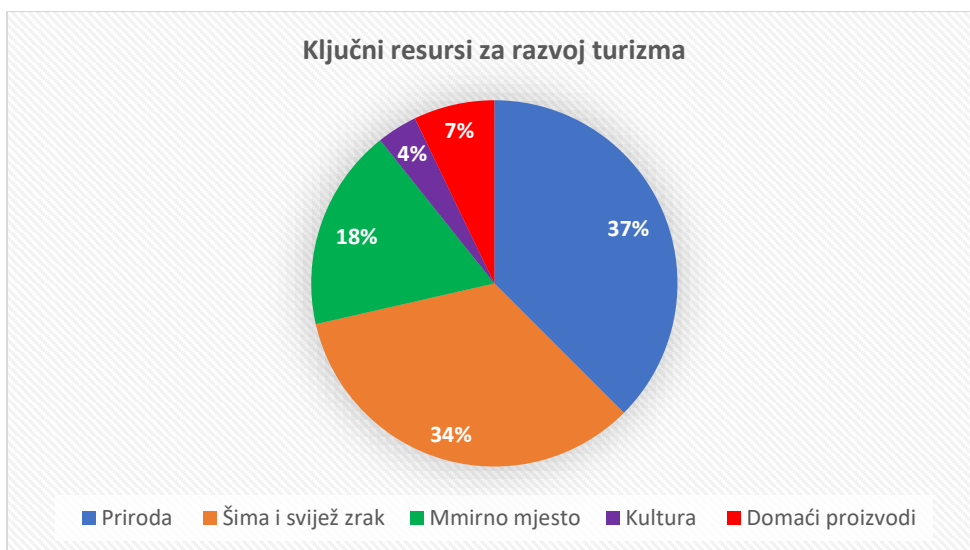

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika(2023)

Ovi rezultati pokazuju da postoji značajan dio ispitanika odnosno njih 39% koji vjeruju da bi razvoj turizma mogao značajno potaknuti mlade ljude na ostanak. Manji postotak njih 10% izrazilo je potpuno ne slaganje sa navedenom tvrdnjom dok njih 25% ispitanika je izrazilo neutralnost u vezi navedene tvrdnje. Sa grafikona vidljiva su različita mišljenja ispitanika, koja su povezana sa samim mogućnostima radnih mjesta koje općina Krnjak pruža koja je u ovom trenutku veoma mala te ekonomski neisplativa za mlade naraštaje općine Krnjak, ali budućim razvojem i stvaranjem novih radnih mjesta ta tvrdnja može postat će moguća te se zbog toga većina mladog stanovništva se ne bi iseljavala sa područja Krnjaka.

Na kraju anketnog upitnika ispitanicima su postavljena tri pitanja otvorenog tipa. Gdje su ispitanici navodili svoja mišljenja na pitanja koji su ključni resursi za razvoj turizma u Općini Krnjak, zatim su navodili neke od zapreka prilikom razvoja turizma te za kraj ispitanicima je postavljeno pitanje pri čemu posebno treba voditi računa prilikom razvoja turizma na području Općine. Iz prvog grafikona vidljivi su neki od ključnih resursa za razvoj turizma na tom području koje ispitanici smatraju važnim.

Grafikon 15. Ključni resursi za razvoj turizma

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika(2023)

Prilikom anketiranja na pitanje o ključnim resursima za razvoj turizma na općini Krnjak, ispitanici ukazuju da priroda, šuma i svjež zrak zauzimaju najveći udio u ključnim resursima bitnima za razvoj turizma na tom području s impresivnih 71%. Mirno mjesto također zauzima značajnu ulogu, dok domaći proizvodi i kultura, iako manjeg udjela, također doprinose turističkoj privlačnosti općine Krnjak.

Neke od ključnih zapreka za razvoj ruralnog turizma na području Općine prema ispitanicima prikazani su u grafikonu 11. gdje su izdvojeni te u postotku prikazani najčešći odgovori ispitanika.

Grafikon 16..Zapreke razvoja ruralnog turizma

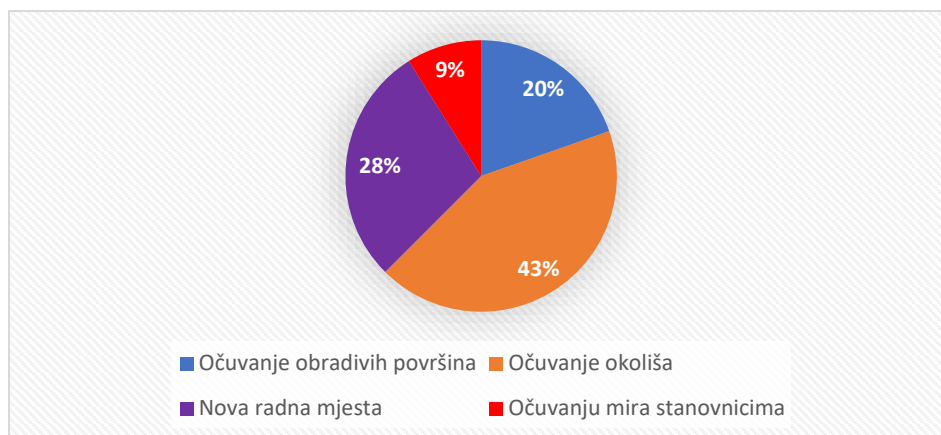

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika (2023)

Ovi podaci ukazuju na nekoliko ključnih problema koji utječu na razvoj turizma u općini Krnjak prema mišljenju ispitanika. Nedostatak informiranosti o turističkim mogućnostima čini se najvećim izazovom, koji možemo povezati sa sljedećim najvećim izazovom, odnosno nedostatkom mladog stanovništva u općini koji bih mogli potaknuti svijest mještana o mogućnostima kojima im pruža turizma. Zatim slijedi, udaljenost općine Krnjak te nerazvijenost Krnjaka. Rješavanjem ovih problema moglo bi uključivati poticanje dolaska ali i ostanka mladog stanovništva, poboljšanje infrastrukture te ulaganje u razvoj lokalne zajednice.

Na kraju anketnog upitnika ispitanicima je postavljeno pitanje pri čemu posebno treba voditi računa pri planiranju razvoja turizma u Općini Krnjak, te da se prilikom toga odnosi na zadovoljenje potreba i zahtijeva ispitanika.

Grafikon 17..Pri čemu treba voditi računa prilikom razvoja turizma u Općini Krnjak

Izvor: Izrada autorice prema prikupljenim podacima iz anketnog upitnika (2023)

Očuvanje okoliša je očito ključna briga zajednice u razvoju turizma u općini Krnjak, što ukazuje na važnost očuvanja prirodnih resursa i čistoće okoliša. Također, stvaranje novih radnih mjesta za mještane odnosno ispitanike je od značajnije uloge, što implicira potrebu za održivim ekonomskim rastom kroz turizam. Zatim slijedi važnost očuvanja obradivih površina, dok je očuvanje mira stanovnika manji, ali i dalje bitan faktor koji zahtijeva pažnju pri razvoju turizma. Ove informacije sugeriraju potrebu za uravnoteženim pristupom i razvoju turizma, uz naglasak na očuvanje okoliša i stvaranje novih prilika za lokalno stanovništvo

7. ZAKLJUČAK

Pisanjem ovog završnog rada može se zaključiti da ruralni turizam predstavlja značajan čimbenik u funkciji ruralnog razvoja. Njegov značaj najbliže se može opisati kao turizam koji se odvija na ruralnom području te koji uključuje sve aktivnosti koje su kao dio ponude koje nude određene ruralne destinacije.

Za Općinu Krnjak kao izdvojenu u ovome radu ruralni turizam je jedan od osnovnih pokretača poljoprivrede te na taj način ostvaruje dodatne prihode, te stvara nova radna mjesta i osigurava ostanak mladih koji su najveći resurs kako bi se turizam dodatno razvio i unaprijedio. Učinci ruralnog turizma nisu samo ekonomski, oni pomažu i u očuvanju prirodnih osnova življenja, njeguju krajolik, dovode do obnova sela, daju namjenu starim i zapuštenim mjestima i selima te imaju veliki utjecaj na društvo i kulturu u ruralnoj sredini.

Na temelju istraživanja provedenog na lokalnom stanovništvu vidljivo je kako lokalno stanovništvo smatra da postoji mogućnost razvoja istog, ali da se ipak prvenstveno treba težiti podizanju same kvalitete života i postupnom povećanju broja stanovnika, odnosno povratkom staroga mladog stanovništva time bih se doprinijelo samom razvoju lokalnog stanovništva koje predstavlja najveći problem u Općini Krnjak.

Možemo zaključiti kako je ruralni turizam jedan od najkonkurentnijih oblika turizma današnjice te dodatnim ulaganjem, razvijanjem ponude i školovanjem lokalnog stanovništva, možemo spriječiti zapostavljanje tog istog turizma i to ne samo po pitanju turizma nego cjelokupnog stanja u državi. Općina Krnjak sa svojom raznolikošću prirodnih ljepota, kulturne baštine i mogućnošću za razvoj infrastrukture ima potencijal razvoja ruralnog turizma. Uspješan razvoj turizma zahtijeva uravnotežen pristup, naglašavajući očuvanje prirodnih resursa i kulturne autentičnosti uz potrebne infrastrukture i smještajne investicije. Uz angažman lokalne zajednice i fokus na održivost, Krnjak može postati privlačno odredište koje privlači raznolike turiste te potiče ekonomski rast.

Popis literature:

KNJIGE I ČASOPISI:

1. D.Tubić,(2019) Virovitica,Ruralni turizam:od teorije do empirije
2. D. Demonja, P. Ružić, (2010) Meridijani, Ruralni turizam u Hrvatskoj
3. Demonja, D. (2012): Baština i tradicija u oblikovanju turističke ponude na ruralnom prostoru Hrvatske. Podravina
- 4.Ružić P.(2009): Ruralni turizam
- 5.Demonja D., Ružić P.,:Ruralni turizam u Hrvatskoj s hrvatskim primjerima dobre prakse i europskim iskustvima,Meridijani,Zgreb,2010.
- 6.Pavao R.,:Ruralni turizam Istre:pretpostavke i činitelji razvoja stanje i perspektiva,institut za poljoprivredu i turizam,Pula,2011.
- 7.Ružić P.,:Ruralni turizam,institut za poljoprivredu i turizam Poreč,Pula,2009.
- 8.Jeličić, S.,Petrović,M.,Sunara Ž.,:Održivi turizam kao konkurentska prednost Republike Hrvatske,Zbornik radova Međimurskog veleučilišta u Čakovcu,2013
- 9.Lukić A.,:O teorijskim pristupima ruralnom prostoru, Hrvatski geografski glasnik, Zagreb,2010.
- 10.Kušan E.,:Turističko atrakcijska osnova,Institut za turizam,Zagreb,2002.
- 11.Bilen M.,: Turizam i okoliš,Veleučilište u Karlovcu,2016.
12. Bačac, R. Priručnik za bavljenje seoskim turizmom, Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, Zagreb,2011.
13. Anić i dr., Hrvatski enciklopedijski rječnik, Vol. 6, Novi Liber, Zagreb,2004.
- 14.Cooper, C. i dr., Tourism – Principles and Parctice, Longman,2000.
- 15.Petrić, L., Upravljanje turističkom destinacijom, Ekonomski fakultet, Split,2011.
- 16.Vukonić, B., Čavlek, N., Rječnik turizma, Masmedia, Zagreb,2001.
- 17.Dulčić, A.,Upravljanje razvojem turizma, Mate, Zagreb,2001.

18. Cetinski, V., Integralno upravljanje kvalitetom priobalnih turističkih destinacija, Hrvatsko društvo za kvalitetu, Opatija, 2005.

19. Draženka Birkić, Andreja Primužak, Silvija Podoljak, Integral quality management in a Continental tourism destination; Shown on the example of Požega Slavonia County, the City of Požega, 2019

20. WTO World Tourism Organization, Rural Tourism in Europe: Experience, Development and Perspectives, 2004.

21. Panenić, T., Od resursa do kulturnih turističkih proizvoda, Wine tour projekt, Osijek, 2013

22.

INTERNET IZVORI:

1. Općina Krnjak

<https://krnjak.hr/>

2. Ruralni turizam

<https://croatia.hr/hr-hr/ruralni-turizam>

3. Agroturizam

<https://www.cimerfraj.hr/agroturizam>

4. Održivi turizam

<https://www.cimerfraj.hr/aktualno/odrzivi-turizam>

5. Održivi razvoj ruralnog turizma

<https://repozitorij.vuka.hr/islandora/object/vuka%3A2365/datastream/PDF/view>

6. Pretpostavke razvoja ruralnog turizma

file:///C:/Users/perka/Downloads/diplomski-rad-ruralni-turizam_lana_abramovic.pdf

7. Načela razvoja ruralnog turizma

https://mint.gov.hr/UserDocsImages/2022_dokumenti/003_220721_Strategija_ROT_nacrt.pdf

8. Tipologija ruralnog prostora Republike Hrvatske s posebnim osvrtom na Splitsko-dalmatinsku županiju

<https://hrcak.srce.hr/file/391532>

9. Razvoj ruralnog turizma na lokalnoj razini

<https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu:3747/datastream/PDF>

10. Poduzetnički projekti u održivom razvoju ruralnog turizma

[file:///C:/Users/perka/Downloads/petracic_mateja_fthm_2018_diser_sveuc%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/perka/Downloads/petracic_mateja_fthm_2018_diser_sveuc%20(3).pdf)

11. Motivacija za odabir Hrvatske kao turističke destinacije

<https://zir.nsk.hr/en/islandora/object/efzg%3A7115/datastream/PDF/view>

12. Održivi turistički razvoj priobalne destinacije

[file:///C:/Users/perka/Downloads/Birki%C4%87,%20D.,%20Odr%C5%BEivi%20turisti%C4%8Dki%20razvoj%20priobalne%20destinacije,%20Doktorski%20rad%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/perka/Downloads/Birki%C4%87,%20D.,%20Odr%C5%BEivi%20turisti%C4%8Dki%20razvoj%20priobalne%20destinacije,%20Doktorski%20rad%20(4).pdf)

13. Obilježja turizma u ruralnom prostoru

https://www.fthm.uniri.hr/images/kongres/ruralni_turizam/4/znanstveni/SmolcicJurdana_SoldicFrleta_Dedovic.pdf

14. Ministarstvo poljoprivrede

<https://ruralnirazvoj.hr/strateski-plan-zajednicke-poljoprivredne-politike-republike-hrvatske-2023-2027>

13. Mogućnosti održivog razvoja ruralnog turizma u kontinentalnoj Hrvatskoj,

file:///C:/Users/perka/Downloads/03_BartoluciHendijaPetra%C4%8Di%C4%87.pdf

14. Korana

<https://tsc-korana.hr/o-nama/>

15. Natura viva

<https://naturaviva.hr/petrova-gora/>

16. Ruralni turizam Hrvatske

<https://www.hgk.hr/documents/hgkatalogruralniturizamhrvatskeweb57728ea64487b.pdf>

17. Tipologija ruralnog prostora Republike Hrvatske s posebnim osvrtom na Splitsko-dalmatinsku županiju

<https://hrcak.srce.hr/file/391532>

18. Razvoj ruralnog turizma

<https://repozitorij.unipu.hr/islandora/object/unipu%3A3169/datastream/PDF/view>

19. Razvoj ruralnog turizma na lokalnoj razini

<https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu:3747/datastream/PDF>

20. Razvoj turizma na lokalnoj razini

<https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu:3747/datastream/PDF>

ILUSTRACIJE:

POPIS SLIKA:

1.Slika 1.Koncept ruralnog turizma.....	6
2. Slika 2.Prikaz međuodnosa ruralnog, seoskog turizma i agroturizma.....	8
3.Slika 3.Ključni elementi za upravljanje ruralnom turističkom destinacijom.....	10
4.Slika 4.Načela održivog razvoja turizma	16
5.Slika 5.Ključni dionici.....	17
6.Slika 6.Geografski položaj Općine Krnjak.....	23
7.Slika 7.Korana	26
8.Slika 8.Petrova gora.....	27
9.Slika 9.Pravoslavni manastir	28
10.Slika 10.Zaštićena kulturna dobra Općine Krnjak	29

POPIS GRAFIKONA:

1.Grafikon 1. Spol ispitanika.....	31
2.Grafikon 2. Dobna skupina ispitanika.....	32
3.Grafikon 3. Stupanj obrazovanja ispitanika.....	33
4.Grafikon 4.Ekonomska aktivnost ispitanika.....	33
5.Grafikon 5. Zaposlenost u turizmu.....	34
6.Grafikon 6. Ekonomski status ispitanika.....	34
7.Grafikon 7.Subjektivno zadovoljstvo ispitanika životom.....	36
8.Grafikon 8.Životni standard ispitanika.....	37
9.Grafikon 9.Mogućnost razvoja turizma u općini Krnjak.....	38
10.Grafikon 10.Razvojem turizma u općini Krnjak može se značajno unaprijediti životni standard ispitanika	38
11.Grafikon 11. Razvojem turizma u općini Krnjak može se značajno unaprijediti kulturni sadržaji	39

12.Grafikon 12. Razvojem turizma u općini Krnjak može se značajno unaprijediti gospodarstvo općine	40
13.Grafikon 13. Razvojem turizma u općini Krnjak može se značajno očuvati okoliš.....	41
14.Grafikon 14. Razvojem turizma u općini Krnjak može se potaknuti mlado stanovništvo na ostanak.....	42
15.Grafikon 15.Ključni resursi za razvoj turizma u općini Krnjak.....	43
16.Grafikon 16.Zpreke prilikom razvoja turizma u Krnjaku.....	44
17.Grafikon 17.Pri čemu je potrebno voditi računa prilikom razvoja turizma	45

POPIS TABLICA:

1. Tablica br.1..Kriteriji za definiranje okvira ruralnog turizma.....	5
2.Tablica br.2.Prikaz psihološkog profila ruralnog turista.....	13
3.Tablica br.3.Oblici aktivnosti u ruralnom području.....	23
4.Tablica br.4.Kretanje broj stanovnika Općine Krnjak od 2001-2021	28

PRILOG:

Ispitivanje stavova lokalnog stanovništva o razvoju turizma u Općini Krnjak

Svrha je ovog istraživanja analizirati stavove lokalnog stanovništva o razvoju turizma u Općini Krnjak.. Anketni upitnik dio je istraživanja koje se provodi u okviru izrade završnog rada Veronika Perković **Razvoj turizma u nerazvijenim ruralnim područjima**. Cijenimo što ste odvojili Vaše vrijeme kako biste popunili ovaj anketni upitnik. O sudjelovanju u ovom istraživanju odlučujete potpuno slobodno, a dobiveni odgovori ostaju anonimni.

Q1. Spol (zaokružiti): M Ž

Q2. Navršene godine života: _____

Q3. Najviši stupanj obrazovanja:

1. Osnovna škola
2. Srednja škola
3. Viša škola ili fakultet
4. Magisterij
5. Doktorat

Q5. Da li ste Vi ili član Vaše uže obitelji zaposleni u turizmu?

1. Da, stalno radno mjesto
2. Da, ali samo sezonski
3. Ne

Q6. Ukoliko ste zaposleni molimo Vas da okvirno navedete kolika su vaša primanja

1. Do 500 €
2. Od 500 do 1000 €
3. Od 1000 do 1500 €
4. Više od 1 500 €

K. U kojoj se mjeri slažete sa sljedećim tvrdnjama (1 – uopće se ne slažem, 5 – u potpunosti se slažem)?

		1- uopće se ne slažem	2- ne slažem se	3- niti se slažem niti se ne slažem	4- slažem se	5- U potpunosti se slažem
Subjektivno zadovoljstvo životom						
K1_1.	Ja sam optimističan/na kada je riječ o budućnosti	1	2	3	4	5
K1_2.	Osjećam se sretan/na	1	2	3	4	5
K1_3.	Osjećam se zadovoljan/na svojim životom	1	2	3	4	5
Životni standard						
K3_1.	Zadovoljan/na sam svojim životnim standardom	1	2	3	4	5

K3_2.	Nisam u situaciji da spajam „kraj s krajem“	1	2	3	4	5
K3_3.	Mogu si kupiti ono što mi je potrebno	1	2	3	4	5
K3_4.	Ne posuđujem od rodbine i prijatelja	1	2	3	4	5
Zadovoljstvo javnim uslugama						
K5_1.	Zadovoljan/na sam poštanskim uslugama u mom mjestu	1	2	3	4	5
K5_2.	Zadovoljan/na sam bankovnim uslugama u mom mjestu	1	2	3	4	5
K5_3.	Zadovoljan/na sam sredstvima javnog prijevoza u mom mjestu	1	2	3	4	5
K5_4.	Zadovoljan/na sam kulturnom ponudom u mom mjestu	1	2	3	4	5
K5_5.	Zadovoljan/na sam zelenim i rekreacijskim površinama u mom mjestu	1	2	3	4	5
K5_6.	Zadovoljan/na sam zdravstvenim sustavom u mom mjestu	1	2	3	4	5
K5_7.	Zadovoljan/na sam obrazovnim sustavom u mom mjestu	1	2	3	4	5
K5_8.	Zadovoljan/na sam skrbi o djeci u mom mjestu	1	2	3	4	5

U kojoj se mjeri slažete sa sljedećim tvrdnjama (1 – uopće se ne slažem, 5 – u potpunosti se slažem)?

K6_1	Općina Krnjak treba raditi na razvoju turizma na svom području	1	2	3	4	5
K6_2	Općina Krnjak ima potrebne prirodne resurse (atraktivna i očuvana priroda) resurse za razvoj turizma	1	2	3	4	5
K6_3	Razvoj turizma na području Općine Krnjak može značajno unaprijediti kvaliteti življenja lokalnog stanovništva	1	2	3	4	5

K6_4	Razvoj turizma na području Općine Krnjak može se značajno doprinijeti razvoju životnog standarda lokalnog stanovništva	1	2	3	4	5
K6_5	Razvojem turizma u Općini Krnjak može se značajno unaprijediti kulturne sadržaje	1	2	3	4	5
K6_6	Razvojem turizma u Općini Krnjak može se značajno unaprijediti javne usluge	1	2	3	4	5
K6_7	Razvojem turizma u Općini Krnjak može se očuvati lokani identitet i kultura	1	2	3	4	5
K6_8	Razvojem turizma u Općini Krnjak može se značajno očuvati okoliš	1	2	3	4	5
K6_9	Razvojem turizma u Općini Krnjak može se značajno unaprijediti gospodarstvo Općine	1	2	3	4	5
K6- _10	Razvojem turizma u Općini Krnjak može se značajno potaknuti razvoj ekološke proizvodnje	1	2	3	4	5
K6- _11	Razvojem turizma u Općini Krnjak može se značajno potaknuti razvoj agroturizam	1	2	3	4	5
K6- _12	Razvojem turizma u Općini Krnjak može potaknuti mlado stanovništvo na ostanak	1	2	3	4	5

Q7. Navedite po vama neke od ključnih resursa za razvoj turizma na području Općine Krnjak

-

Q8. Navedite po vama neke od ključnih zapreka za razvoj turizma na području Općine Krnjak

Q9.Navedite o čemu posebno treba voditi računa pri planiranju i razvoju turizma u općini Krnjak a da se odnosi na zadovoljavanje potreba sadašnjih i budućih generacija stanovništva Općine
